

Käsi kädessä

Huoltajien kokemuksia osallisuudesta ja yhteistyöstä
varhaiskasvatuksessa

Emilia Korhonen

Opinnäytetyö

Sosiaali-
Sosionomi (AMK)

2024

Tekijä	Emilia Korhonen	Vuosi	2024
Ohjaaja(t)	Sari Leppälä ja Matti Virtasalo		
Toimeksiantaja			
Työn nimi	Käsi kädessä_Huoltajien kokemuksia osallisuudesta ja yhteistyöstä varhaiskasvatuksessa		
Sivumäärä	47 + 7		

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää lasten huoltajien osallisuuden ja yhteistyön kokemuksia kuusamolaisessa päiväkodissa. Kyselyn avulla selvitin miten lasten huoltajat kokevat oman osallisuuden ja yhteistyön heidän lasten päiväkodin kanssa sekä mitä oppimisen osa-alueita lasten huoltajat pitävät tärkeinä lapsensa varhaiskasvatusarjessa. Varhaiskasvatuslaki ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet korostavat lasten huoltajien osallisuutta ja yhteistyötä varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajien välillä. Huoltajat tulisi ottaa mukaan varhaiskasvatuksen arjen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin sekä heidän osallisuuttaan tulisi kehittää ja lisätä. Opinnäytetyöni tavoitteenani on, että sen tuloksia ja kyselyä voidaan jatkossakin hyödyntää erilaisten toimintamallien kehittämisessä ja huoltajien osallisuuden ja yhteistyön lisäämisessä varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyöni teoriaosuuden sisältö käsittelee lasten huoltajien osallisuutta ja yhteistyötä varhaiskasvatuksen viitekehyksessä. Tärkeänä osana varhaiskasvatusarkea on varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa olevat oppimisen osa-alueet, joita käsittelem myös teoriaosuudessa. Opinnäytetyöni tutkimusote on laadullinen. Se toteutettiin kuusamolaisen päiväkodin lasten huoltajille kyselytutkimuksena, mikä sisälsi strukturoituja ja puolistrukturoituja kysymyksiä. Kyselytutkimuksen tuloksia analysoin sisällönanalyysiä käyttäen.

Opinnäytetyöni tuloksissa oli havaittavissa, että lasten huoltajat kokevat heidän osallisuutensa tärkeäksi erityisesti päivittäisissä keskusteluissa ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laatiessa. Vastauksissa oli havaittavissa, että kokemuksen tunne kuulluksi tulemisesta oli tärkeä. Huoltajat tunsivat, että ovat tulleet kuululuiksi ehdotuksien ja mielipiteiden kanssa. Vuorovaikutus kuusamolaisen päiväkodin henkilöstön sekä lasten huoltajien välillä koettiin tärkeäksi osallisuuden ja yhteistyön kannalta. Johtopäätöksenä opinnäytetyössäni on, että lasten huoltajien osallisuutta ja yhteistyötä kehitettäessä tulisi huomioida yksilölliset tarpeet jokaisen lapsen ja perheen kohdalla.

Avainsanat Osallisuus, yhteistyö, varhaiskasvatus, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, oppimisen osa-alueet,

Author	Emilia Korhonen	Year 2024
Supervisor(s)	Sari Leppälä and Matti Virtasalo	
Commissioned by		
Title	Hand in hand_Guardians' experience of participation and cooperation in early childhood education	
Number of pages	47 + 7	

The purpose of this thesis is to find out the experiences of participation and teamwork of children's guardians in a kindergarten in Kuusamo. With help of the survey, my purpose was to find out how the children's guardians experience their own involvement and cooperation with their children's daycare, and which aspects of learning the children's guardians consider important in their child's early childhood education routine. The early Childhood Education Act and the principles of the early childhood education plan emphasize the participation of children's guardians and cooperation between early childhood education personnel and the guardians. The guardians should be included in the planning, implementation and evaluation of everyday childhood education, and their participation should be used in the future in the development of different operating models and in increasing the participation and cooperation of guardians in early childhood education.

The theory part of my thesis consists of the concepts of participation of children's guardians and cooperation in the framework of early childhood education. An important part of the early childhood-career routine is the areas of learning in the basics of the early childhood education plan, which I also discuss in the theory section. The research extract of my thesis is qualitative. It was implemented as a questionnaire for the guardians of the children of the kindergarten in Kuusamo, which included structured and semi-structured questions. I analyzed the results of the survey using content analysis.

In the results of my thesis, it was noticeable that children's guardians feel their involvement is important, especially in daily discussions and when preparing the child's education plan. It was noticeable in the answers that the experience of being heard was important. The guardians felt that they had been consulted with suggestions and opinions. The interaction between the Kuusamo daycare staff and the children's guardians was felt to be important in terms of participation and cooperation. The conclusion of my thesis is that when developing the participation and cooperation of children's guardians, the individual needs of each child and family should be considered.

Keywords: Participation, cooperation, early childhood education, basics of early childhood education plan, areas of learning

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 HUOLTAJIEN OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSEN VIITEKEHYKSESSÄ	7
2.1 Osallisuus käsitteenä	7
2.2 Huoltajien osallisuus varhaiskasvatuksessa	8
3 YHTEISTYÖ VARHAISKASVATUKSEN VIITEKEHYKSESSÄ	12
3.1 Yhteistyö huoltajien kanssa	12
3.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja oppimisen osa-alueet	16
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITEET, TUTKIMUSKYSYMYKSET SEKÄ EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	23
4.1 Tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset	23
4.2. Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	24
5 MENETELMÄLLINEN TOTEUTUS	27
5.1 Laadullinen tutkimusote	27
5.2 Sisällönanalyysi	28
5.3 Kyselyn toteutus	29
6 TULOKSET	32
6.1 Taustatiedot	32
6.2 Tulokset osallisuuden viitekehyksessä	33
6.3 Tulokset yhteistyön viitekehyksessä	36
6.4 Johtopäätökset	41
7 POHDINTA	44
LÄHTEET	48
LIITTEET	51

ALKUSANAT

Ensimmäisenä haluan ehdottomasti kiittää kaikkia niitä ihmisiä, jotka ovat olleet osallisena opinnäytetyöni valmistumisessa. Erityisesti haluan kiittää perhettäni, puolisoani ja lapsiani, jotka ovat kärsivällisesti tukeneet minua opinnäytetyöhöni liittyvissä keskusteluissa ja ajankäytössä.

Suuren kiitoksen saavat myös opinnäytetyöni ohjaavat opettajat, Sari Leppälä ja Matti Virtasalo sekä työelämäni tukipilarit, kollegani ja esihenkilöni. Unohtamatta kuitenkin opinnäytetyöni kyselyyn vastanneita lasten huoltajia eräässä kuusamolaisessa päiväkodissa. Ilman teitä ei opinnäytetyöni olisi saavuttanut päätetettään.

Matka tähän pisteeseen on ollut täynnä työtä, onnistumisia sekä uudelleen ja uudelleen kirjoittamista ja paljon teoriaan perehtymistä. Matkan aikana olen oppinut valtavasti osallisuuden ja yhteistyön merkityksestä ihmisen hyvinvoinnille ja toimintakyvylle, erityisesti huoltajien näkökulmasta varhaiskasvatuksessa.

Kiitos!

”Tää on viimeinen laulu, jonka esitän.

Pistän skitan koteloon, sulkeudun sun suosioon ja lopetan. ”

-J. Karjalainen-

1 JOHDANTO

Luottamus, kunnioitus, läsnäolo, avoimuus, empaattisuus sekä kiinnostunut kuuleminen ovat hyvän kohtaamisen periaatteita. Varhaiskasvatuksessa osallisuus liitetään vahvasti huoltajien ja lasten vaikuttamisen ja osallistumisen sekä kuuluksi tulemisen mahdollisuuksiin. (Nivala & Ryyänen 2019, 238.)

Valitsin opinnäytetyöni aiheeksi huoltajien kokemuksen heidän osallisuudestaan sekä yhteistyöstä kuusamolaisessa päiväkodissa. Varhaiskasvatustilaki (540/2018 § 4:20) sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, korostavat huoltajien osallisuutta sekä yhteistyötä varhaiskasvatuksen kasvattajien ja lasten huoltajien välillä.

Tavoitteenani on perehtyä kuusamolaisen päiväkodin lasten huoltajien näkemyksiin heidän osallisuudestaan ja yhteistyöstä varhaiskasvatuksen arjessa. Mitä mieltä he ovat omasta osallisuudestaan sekä millä tavoin he haluavat tulla osallisiksi lapsensa varhaiskasvatuksessa. Huoltajien henkilökohtainen kokemus ja heille tärkeät toiminnot varhaiskasvatuksen arjessa ovat opinnäytetyöni ydin. Rajasin kyselyn ainoastaan yhteen päiväkotiin, jotta minulla on mahdollisuus syvemmin tutustua huoltajien vastauksiin. Tavoitteenani ei ollut suuri määrä vastauksia vaan harkitut kysymykset ja laadukas vastausten analysointi.

Uskon vahvasti, että tämän päivän moninaisten perheiden ja erilaisten perhesuhteiden myötä, osallistamalla lasten huoltajat varhaiskasvatuksen arkeen, voimme yhdessä tehdä varhaiskasvatuksesta entistä monipuolisemman ja idearikkaamman ympäristön.

2 HUOLTAJIEN OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSEN VIITEKEHYKSESSÄ

2.1 Osallisuus käsitteenä

Ihmisen osallisuus, on suhde yhteisön ja hänen välillään. Se muodostuu, kun ihminen kokee kuuluvansa johonkin, osallistumisesta johonkin ja kuulumisen tunteesta, jotta osallisuus voi toteutua tarvitaan näitä kaikkia kolmea osa-aluetta. Kun ihmisellä on mahdollisuus vaikuttaa hänen yhteisöönsä, osallistua oman yhteisönsä kehittämiseen, tulla kuulluksi sekä olla päättämässä yhteisistä asioista voi osallisuuden tunne ja kehittyä ja vahvistua. Vaikuttaminen yhteisiin asioihin luo vastuuta ja lisää luottamusta. Se vahvistaa yksilön sitoutumista yhteisöön ja yhteisön kehittämiseksi. (Nivala & Ryyänen 2019, 138–139.)

Kokeakseen itsensä osalliseksi johonkin, ihmisen tulee tuntea, että hän kuuluu johonkin ja on tullut kuulluksi. Hänen osallisuuden kokemuksensa vahvistuu siitä, että voi vaikuttaa omaan elämäänsä sekä yhteisiin asioihin, ja ne ovat keskeinen osa osallisuuden tuntemuksen kehittymisessä. Osallisena ihminen kokee olevansa merkityksellinen. Se perustuu luottamukseen ja kunnioitukseen. Osallisuus edellyttää, että ihmisellä on yhteys yhteisiin ja omiin voimavaroihin, kuten esimerkiksi palvelut, tieto, toiminta ja yhteiset merkitykset. Ihminen tarvitsee vuorovaikutusta toisten ihmisten ja ympäristön kanssa. Tärkeää on, että ihminen kokee, että hän voi kokea omien mahdollisuuksien olemassaoloon. Osallisuus vaikuttaa ihmisen toimintakyvyn määrään ja kuinka paljon hän valjastaa niistä käyttöönsä. (THL 2017, "Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden periaatteet".)

Sosiaalipedagogisesta näkökulmasta osallisuuden ajatellaan olevan ihmisen ja yhteisön välinen vuorovaikutuksellinen käsite, missä tunne ja kokemus johonkin kuulumisesta koetaan merkityksellisenä hyvinvoinnille. Se nähdään ihmisen vuorovaikutuksena yhteisön kanssa. Tunne yhteisöön kuulumisesta ja vaikuttamisesta on tärkeää osallisuuden kokemuksen saamiseksi. Jotta ihminen kokisi osallisuuden mielekkääksi tulisi valta olla jaettuna niin, että ihmisellä on todellinen mahdollisuus vaikuttaa. (Nivala & Ryyänen 2019, 10, 138.)

Osallisuuden nähdään olevan iso osa ihmisen hyvinvointia. Ihmisen kokemus osallisuudesta lisää hänen hyvinvointiaan, edistää uskoa tulevaisuuteen ja lisää

turvallisuutta ja uskoa omiin mahdollisuuksiin. (THL 2017, "Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden periaatteet".)

Osallisuus on kokonaisuus, millä pyritään lisäämään ja edistämään ihmisen hyvinvointia. Erik Allardtin hyvinvoinnin osa-alueet on jaettu kolmeen ja myöhemmin neljään osa-alueeseen, having, loving ja being ja doing. Näiden neljän osa-alueen myötä ihmisen osallisuuden tunne on merkityksellinen, tuntiessaan yhteisyyttä, toimeen tulemista ja toimimisesta syntyvän merkityksellisen kokemuksen saamista. Osallisuuden näkökulmasta vaikuttamisella on suuri merkitys osallisuuden kokemiseen. Tunne siitä, että on pystynyt jättämään itsestensä jäljen, kerrottua oman mielipiteensä ja kokevansa voivansa vaikuttaa. (Isola. Kaartinen & Leemann Ym. THL 2017, 10, 32.)

Osallisuuden tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä ja syrjintää sekä vähentää eriarvoisuutta ja köyhyyttä. Osallisuutta edistettäessä tulee huomioida osallisuuden periaatteiden edistäminen ja siihen liittyvät keinot, jotta se olisi osa toimintaa. Osallisuuden edistämistä ja lisäämistä on esimerkiksi, kun ihminen kokee voivansa vaikuttaa ja osallistua toimintaan tai palveluun sekä kehittää sitä. Osallisuutta lisää muun muassa se, kun ihminen kokee olevansa tärkeä osa yhteisöön. Yksi osallisuuden edistämisen periaatteista on, kun ihminen voi osallistua yhteisen hyvän tuottamiseen ja osallistua sen jakamiseen tasavertaisena yhteisön jäsenenä. (THL 2017, "Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden periaatteet".)

Ihmisten välisessä vuorovaikutuksellisessa suhteessa sosiaalipedagogisessa näkemyksessä ajatellaan, että toisen ihmisen kokemuksen ja näkemyksen kunnioittaminen ja aito yhteinen pyrkimys on paras keino löytää yhteinen ratkaisu vallitsevassa tilanteessa. (Nivala & Ryyänen 2019, 117). Niin myös varhaiskasvatuksessa kasvattajan ja lapsen huoltajan välillä, lapsen parhaaksi, tulisi heidän välillään vallita kunnioitus ja yhteinen näkemys, aito pyrkimys lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi.

2.2 Huoltajien osallisuus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuslaissa (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 4:20) huoltajille annetaan mahdollisuus osallistua lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin, osallisuuden ja vaikuttamisen näkökulmasta. Myös lapsen

toiveet ja kiinnostuksen kohteet tulee ottaa huomioon. Vanhemmilla tulee olla säännöllisesti mahdollista osallistua lapsensa varhaiskasvatukseen.

Kuten Nivala ja Ryyänen artikkelissaan Kohti osallisuuden ideaalia toteavatkin (Nivala & Ryyänen 2013, 24), että osallistuminen vahvistaa osallisuutta. Peruslähtökohtana myös opinnäytetyössäni on lisätä huoltajien osallistumisella heidän osallisuuttaan varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun arjessa.

Huoltajien osallisuus nousee tärkeäksi osaksi lapsen varhaiskasvatusta, etenkin eri siirtymävaiheissa. Esimerkiksi lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa tai vaihtaessa ryhmää. Varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää, että huoltaja, lapsi ja henkilöstö tutustuvat toisiinsa sekä millaiseen uuteen kasvuympäristöön lapsi siirtyy. Huoltajien osallisuus lisää kasvattajien lapsituntemusta ja auttaa huoltajaa ja lasta käsittelemään uutta prosessia yhdessä varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa. Näin ollen lapsen huoltajien ja henkilöstön yhteiset pedagogiset keskustelut tukevat lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. (Karikoski & Tiilikka 2011, 91.)

Osallisuuden lisäämisen tavoitteena on vuorovaikutuksellinen toiminta. Siinä on tarkoituksena luoda yhteisiä tavoitteita. Nämä yhteiset tavoitteet voivat saada aikaan positiivisia kokemuksia ja sitä myöten lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tämä voi lisätä yksilön aktiivisuutta suhteessa ympäristöönsä ja näin ollen lisätä hänen osallisuuttaan. (Nivala & Ryyänen 2019, 140.)

Yhteys toiseen ihmiseen ja vuorovaikutus ovat merkityksellisiä hyvinvoinnin kannalta. Kuuntelemalla toista, myös hän kuuntelee sinua. Kuulluksi tulemisen sekä toiveiden, että tarpeiden julki tuomisen merkitys on jokaiselle tärkeä, niin huoltajalle, lapselle kuin kasvattajallekin. Luottamuksen, kiintymyksen ja vuorovaikutussuhteen kehittymisen kannalta yhteys toisiin on tärkeä. (Trogen 2020, 50–51.)

On tunnistettava jokaisen lapsen ja huoltajan ainutlaatuinen yksilöllisyys sekä yhteisöllisyyden ja yhteisön merkitys heidän hyvinvoinnillensa. Varhaiskasvatuksen kontekstissa jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen, hänen omasta kasvatusympäristöstään ja yhteisöstään huoltajien kanssa, on merkityksellinen. Sosiaalipedagogisessa näkemyksessä ajatellaan, että jokaisen yksilön ominaisuuksien

tunnistaminen ja niiden tukeminen, kuin myös yhteisöjen ja yhteisöllisyyden nostaminen esille, on tärkeää kasvuympäristön ja hyvän elämän kannalta. Ihminen tulisi huomioida persoonana, ainutlaatuisena ja arvokkaana, sellaisena kuin hän on. (Nivala & Ryyänen 2019, 91–92.)

Osallisuutta edistävien toimintakulttuurien edistäminen ja kehittäminen edellyttävät, että varhaiskasvatuksessa lasten, huoltajien ja henkilöstön mielipiteitä, näkemyksiä sekä aloitteita arvostetaan. Osallisuus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus vahvistavat lasten sensitiivistä kohtaamista. Jokaisen yhteisön jäsenen yhdenvertainen kohtelu on tärkeää. Työyhteisössä on hyvä puhua yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvoisesta kohtelusta toimintakulttuurin kehittämisen kannalta. Tulee kuitenkin muistaa, että yhdenvertaisuus ei merkitse samankaltaisuutta. Varhaiskasvattajien olisi hyvä tiedostaa lasten ja huoltajien kanssa toimiessa, miten erilaisuuteen suhtaudutaan puhekielessä tai vuorovaikutuksessa. Välittyvätkö ja näkyvätkö, esimerkiksi lasten tai huoltajien etnisyyteen, katsomukseen, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät kasvattajien asenteet ja suhtautuminen eleissä, puheissa, tavoissa tai teoissa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 30.)

Kasvattajien vastuulla, osallisuuden näkökulmasta on varhaiskasvatuksessa pedagoginen riskinotto lasten tarjoamille tilanteille. Myös Lasten huoltajat antavat kasvattajille arjessa erilaisia tilanteita mihin uskallusta pelkäämätön kasvattaja voi heittäytyä. Keskustelun ja yhteistyön myötä rohkea työyhteisö antaa toisilleen itseluottamusta ja tukea uusien asioiden kokeilussa, tukea tarttua uudenlaisiin vastaantuleviin tilanteisiin, mitä lapset ja heidän huoltajansa tuovat esille. Näin lasten ja huoltajien vaikuttaminen varhaiskasvatuksen arjen suunnitteluun ja toteutukseen tulee osaksi varhaiskasvatuksen arkea. Osallisuus ei ole sitä, että lapsi saisi itse päättää kaikesta vaan se pohjautuu yhteiseen yhteisymmärrykseen ja vuorovaikutukseen. (Turja 2011, 53.)

Osallisuuden avulla lasten oma ymmärrys vastuusta, oikeuksista, yhteisöstä sekä valintojen seurauksista kehittyy. Lapsen ja huoltajan myönteinen kokemus osallisuudesta sekä osallistuminen päiväkodin arjen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin edistävät osallisuutta. Lapsen ja huoltajan myönteinen kokemus

kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta lisäävät osallisuutta varhaiskasvatuksessa.
(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 30.)

3 YHTEISTYÖ VARHAISKASVATUKSEN VIITEKEHYKSESSÄ

3.1 Yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyö lasten huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä korostuu erityisesti lapsen aloittaessa päivähoidossa tai siirtymisessä uuteen ryhmään tai uuteen päiväkotiin. Arjessa yhteistyö on päivittäistä työtä. Kuusamossa on käytössä erilaisia arkityönmenetelmiä yhteistyön ja osallisuuden toteuttamiseksi.

Perheet kutsutaan tutustumaan lapsen tulevan ryhmän tiloihin ja keskustelemaan tulevan kasvattajan kanssa. Tavoitteena on luoda perusturvallisuuden tunne ja luottamus varhaiskasvattajaan, sekä päivähoidon aloitusta kohtaan. Yhdessä sovitaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvä keskustelu, jossa voidaan kirjata lapsen yksilölliseen kasvuun ja kehitykseen liittyvät tuen tarpeet. Myös päivittäiset keskustelut ja huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö kuuluvat Kuusamon kaupungin arkityönmenetelmien keinoihin. Näin pidetään päivittäin yllä huoltajien tietoisuutta lapsen arjesta varhaiskasvatuksessa. Perheiden moninaisuuden huomioiminen kuuluu yhtenä osana Kuusamon varhaiskasvatuksen arkityönmenetelmiin. Myös erilaiset yhteiset tapahtumat ja vanhempainillat kuuluvat Kuusamon arkityönmenetelmien malliin. Lapset puheeksi keskustelut ovat osa perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä ja yksi menetelmä tukemassa arkea. (Kuusamon varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 15.)

Päivittäiset keskustelut lapsen huoltajien kanssa sekä yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman tekeminen jokaiselle lapselle on tärkeää. Laki velvoittaa laatimaan valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelmanperusteiden pohjalta jokaiselle kunnalle oman varhaiskasvatussuunnitelman. Lapsen yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman ja kunnan suunnitelman perusteella jokainen yksikkö luo ryhmiin oman ryhmäkohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman. Nämä lasten yksilölliset suunnitelmat laaditaan yhteistyössä lasten huoltajien kanssa. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 5:21.22.23.)

Yhdessä lasten huoltajien kanssa varhaiskasvatus tukee lapsen hyvinvointia sekä kehitystä. Tarkoituksena on kehittää lapsen vuorovaikutustaitoja ja edistää

lapsen ryhmässä toimimistaitoja. Lapsen yksilöllisen kasvuntukeminen kuuluu varhaiskasvatuksen tehtäviin. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 1:3.)

Opetushallitus (OPH ”Mitä varhaiskasvatus on”) on listannut tehtäviä, millä tavoin varhaiskasvatus tukee lapsia ja perheitä. Esimerkiksi lapsen kasvun, kehittymisen ja oppimisen lisäksi varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää myös lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Jokaisella lapsella on oikeus osallistua varhaiskasvatukseen, huolimatta siitä onko vanhempi työelämässä tai opiskelemassa. Varhaiskasvatus lisää lasten osallisuutta ja sen nähdään myös ehkäisevän lasten syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksen nähdään myös lisäävän lasten aktiivista toimijuutta.

Ensisijaisesti varhaiskasvatuksen tulee olla lapsen edun mukaista toimintaa. Varhaiskasvatusympäristön tulee olla turvallinen, mikä lapsen ikä ja kehitys huomioon ottaen edistää lapsen oppimista. Varhaiskasvatuksen ympäristön on oltava asianmukainen ja toimintavälineiden turvallisia ja terveellisiä sekä esteettömyyden tulee olla huomioituna. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 1:2. 2:4.10.)

Lasten huoltajilta vaaditaan kasvatustyössään paljon. Heidän tulee olla tietoisia omista kasvatustavoistaan sekä myös kasvatusajattelustaan. Heidän on tunnistettava erilaiset tilanteet ja osattava toimia niissä. Heidän tehtävänä on myös tunnistaa lastensa erilaiset tarpeet. Myös lapset asettavat erilaisia kriteerejä vanhemmuudelle nykypäivänä. Ihanne tilanteessa ideaali vanhemmuuteen haluaminen ja pyrkiminen voi viedä huoltajia oikeaan suuntaan, mutta pahimmillaan se voi rajata ja syyllistää vanhemmuutta ja perhe-elämää. Vanhemmuuteen voi ja tulee hakea apua, mikäli huoltajat kokevat niin. Kun lapset ovat varhaiskasvatuskäisiä onkin varhaiskasvatus tärkeä tukija pikkulapsiperheessä. (Terävä & Böök, ”Yhteistyö isien, äitien ja ammattilaisten kesken”.)

Lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa perhe elää uusien muutoksien aikaa. Varhaiskasvatuksessa aloittaminen on lapsen kasvuntiellä merkittävä virstanpylväs, mihin perheen tulee valmistua. Muutokseen valmistuessa tarvitaankin lasten huoltajia tukijoina, tiedonsiirtäjinä sekä lapsensa kasvun asiantuntijoina. Lapsi kasvaa ja kehittyy eri ympäristöissä, joista tärkein lapselle on koti. Varhaiskasvatus kasvuympäristönä on tärkeä yhteisö, mihin henkilöstö tarvitseekin huoltajia

oman lapsensa asiantuntijoina. Haasteita yhteistyölle voi aiheuttaa lapsen erilainen käytös erilaisissa ympäristöissä. Lapsi voi käyttäytyä eri tavalla eri kasvuympäristöissä. Odotukset kodin ja varhaiskasvatuksen välillä voivat olla erilaiset. Kasvuympäristön ja toimintakulttuurien erilaisuuksilla voi olla merkitystä lapsen sopeutumiselle. (Karikoski & Tiilikka 2011, 78.)

Perheen ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kohtaaminen varhaiskasvatuksessa ensimmäisen kerran on tärkeää. Lapsi ja huoltajat luovat käsityksen varhaiskasvatuksen arjesta ja luovat luottamuksellista suhdetta varhaiskasvatuksen ammattilaisiin. Huoltajien ja lapsen ensikohtaaminen varhaiskasvatuksessa luo odotuksia sekä toiveita. Mahdolliset pelot ja huolet myös nousevat huoltajien ajatuksiin lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön onkin hyvä tiedostaa näiden ensimmäisten kohtaamisten tärkeys yhteistyön ja vuorovaikutuksen luomiselle. (Karikoski & Tiilikka 2011, 79.)

Yhteistyö huoltajien ja varhaiskasvattajien välillä perustuu pitkälti lapsen tarpeisiin. Varhaiskasvatusta ja sen toimintaa ohjaakin lapsen etu ja oikeuksien toteuttaminen. Yhdessä huoltajat ja varhaiskasvatuksen henkilöstö luovat vuorovaikutuksessa parhaan mahdollisen kuvan lapsen tilanteesta. Molempien kokemukset ja tiedot lapsesta ovat tärkeitä, lapsen hyvinvointia, kasvua ja kehitystä ajatellen. (Terävä & Böök, ”Yhteistyö isien, äitien ja ammattilaisten kesken.”)

Perheitä on monenlaisia sekä perhe käsitteenä on muuttunut vuosien saatossa, varhaiskasvatuksen historian aikana. Lapsen elämässä on useita ihmissuhteita ja lapset kasvavat erilaisissa ympäristöissä. Pienelle lapselle tärkein ympäristö on koti ja se vaikuttaa valtavalla tavalla lapsen kasvuun ja kehitykseen. Lapsen huoltajilla on lapsen kasvatuksesta suurin vastuu, mutta varhaiskasvatus on mukana kantamassa kasvatusvastuuta lapsesta. (Terävä & Böök, ”Moninaiset perheet ja varhaiskasvatus.”)

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea huoltajia heidän kasvatustyössään lapsen edun ja hyvinvoinnin hyväksi. Varhaiskasvatus edistää lasten yhdenvertaisuutta sekä tasa-arvoa. Yhteistyössä huoltajien kanssa, tulee tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Lapsen kokonaisvaltainen huomioiminen oppimisen

ja hyvinvoinnin kannalta on varhaiskasvatuksen tehtävä, kuin myös ehkäistä lasten syrjäytymistä. Lapsen osallisuus lisääntyy varhaiskasvatuksessa opittujen tietojen ja taitojen myötä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 14.)

Huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on erilaisia tehtäviä. Päivittäiset tapahtumat keskustellaan huoltajien kanssa. On erittäin tärkeää, että huoltajat ja lapsi saavat positiivista palautetta lapsen kehityksestä ja oppimisesta. Henkilöstön havainnot ja lapsen päivästä keskustelu luovat hyvän pohjan lapsen hyvinvoinnille. Erityisesti yhteistyö lapsen siirtymävaiheissa, kuten varhaiskasvatuksen aloituksessa tai lapsen vaihtaessa ryhmää tai päiväkotia on tärkeää. Yhteistyöllä on suuri merkitys, kun laaditaan yhdessä huoltajien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 35.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022, 8) on määritelty, että varhaiskasvatuksen tulee olla yhdenvertaista koko maassa. Varhaiskasvatuksensuunnitelman perusteiden sisällöissä määrätään varhaiskasvatuksen sekä lapsen huoltajien yhteistyöstä. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 5:21.) Sen tarkoituksena on rakentaa luottamusta ja kunnioitusta, tasa-arvoista vuorovaikutusta sekä yhteistä kasvatustyötä vanhempien ja varhaiskasvatuksen välillä. Huoltajat ja henkilöstö keskustelevat vastuualueista, arvoista ja tavoitteista yhdessä. Yhteistyössä tulee ottaa huomioon erilaiset perheet ja niiden moninaisuus sekä lasten yksilölliset tarpeet. Yhdessä voidaan käydä myös huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyviä kysymyksiä läpi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 35–36.)

Yhteistyössä korostuu jaettu tieto lapsesta, hänen tarpeistansa ja riittävästä tuesta. Huoltajille tulee saattaa tietoon lapsen oikeuksista tukeen ja sen järjestämisestä sekä tuen toteuttamisen muodoista. Myös lapsen mielipide tulee huomioida yhteistyössä, hänen ikänsä ja kehitysvaiheensa huomioiden. Mikäli henkilöstöllä esimerkiksi herää huoli lapsen hyvinvoinnista. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tehtävänä on tukea lapsen huoltajia sekä lapsen osallisuutta. Yhteisymmärryksen saavuttaminen on tavoitteena, suunnitelmaa laadittaessa ja arvioitaessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 58–59, 64.)

Erilaiset perheet tarvitsevat erilaista tukea varhaiskasvatuksessa. Mikäli lapsen kehityksessä tai oppimisessa on haasteita, voidaan tehdä yhteistyötä erilaisten

verkostojen ja asiantuntijoiden kanssa. Yhteistyö on tiivistä huoltajien ja henkilöstön välillä. Ryhmään on saatavilla esimerkiksi varhaiserityisopettajan tukea ja asiantuntijuutta. Yhteistyö eritahojen kanssa auttaa tuen tarpeeseen liittyvien tavoitteiden saavuttamisessa. Kuusamossa monialainen verkosto on neuvolatyöryhmä, johon voidaan kutsua jäseniä eri verkostoista. Tavoitteena on tuen tarpeessa olevan lapsen ja lapsiryhmän oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukeminen tuen kaikissa eri vaiheissa. Monialainen yhteistyö tehdään huoltajien luvalla. (Kuusamon kaupunki, varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 17, 37–39.)

3.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja oppimisen osa-alueet

Varhaiskasvatuksen arkea ja toimintaa ohjaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa olevat viisi oppimisen osa-alueita. Mielestäni myös huoltajat ja perheet tulisi ottaa osallisiksi näiden osa-alueiden toimintoja suunniteltaessa. Tämän vuoksi halusin ottaa opinnäytetyöhöni yhdeksi tulokulmaksi nämä viisi oppimisen osa-alueita, koska koen ne tärkeiksi varhaiskasvatuksen arjen raameiksi.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022, 42) määritellyt oppimisen osa-alueet ovat kokonaisuus ja niiden sisällä olevia aihepiirejä yhdistellään ja sovelletaan. Niissä huomioidaan lasten kiinnostuksen kohteet ja osaaminen iän ja kehityksen mukaan. Oppimisen osa-alueet luovat monipuolisen pedagogisen sisällön toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Oppimisen osa-alueet on ryhmitelty viideksi eri kokonaisuudeksi: Kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni ja kasvan, liikun ja kehityn. Tarkoituksena on yhdistellä ja soveltaa osa-alueita niin, että ne antavat mahdollisuuden laaja-alaiseen tarkasteluun ja tutkimiseen. Keskiössä ovat lasten ajatukset ja mielenkiinnonkohteet. Ideat aihepiirien käyttöön voivat nousta, vaikkapa lasten leikeistä ja vuorovaikutustilanteista. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tehtävänä on, että toiminta edistää lasten pedagogista kehitystä ja oppimista.

Kielten rikas maailma

Kielten rikas maailma edistää kielellisiä valmiuksia ja lapsen kielellisen identiteetin kehittymistä. Sillä vahvistetaan lapsen kiinnostusta ja luontaista uteliaisuutta kieliin ja kulttuuriin. Sen tehtävänä on, että lapsi oppisi vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Ilmaisemaan itseään, kuin myös hankkimaan tietoa. Monipuolinen

kieliympäristö tukee kielellistä kehitystä, myös yhteistyö vanhempien kanssa edistää lapsen kielellistä kehitystä. Lasten kielellinen identiteetti kehittyy eri aikaan ja onkin tärkeää tiedostaa, että lapset voivat olla kielenkehityksen eri vaiheissa. Lapsia tulee ohjata ja tukea kielellisten taitojen oppimisessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 42–43.)

Kielellisen kehityksen kannalta on tärkeää, että henkilöstön sensitiivisyys lasten aloitteita ja erilaisia non-verbaaleja viestejä kohtaan on herkkää. Lasten kielellistä kehitystä tulee tukea erilaisin keinoin arjessa. Henkilöstön tehtävänä on tukea lasten vuorovaikutustaitojen kehittymistä kannustamalla lapsia kommunikoimaan erilaisin tavoin henkilöstön ja toisten lasten kanssa. Sanallistaminen ja keskusteleminen lasten kanssa lisää sanavaraston kehittymistä. Tarvittaessa voidaan käyttää kuvia ja tukiviittomia ja esineitä. Huumorin ja eläytymisen keinoin harjoitellaan ja vahvistetaan lasten erilaista kieltä. Kielellisen muistin ja sanavaraston laajentamiseksi henkilöstö tukee lasten kielellistä kehitystä erikeinoin. Kuvaavien sanojen käyttö, kielellä leikkittely, erilaiset lorut ja laululeikkien käyttö, kirjojen lukemisen ja tarinoiden kertomisen lisäksi. Lapsia tulee rohkaista kielelliseen vuorovaikutukseen. Kielen ymmärtämisen taitojen lisääminen sekä puheentuottamisen taitojen kartuttaminen on tärkeää. Myös kuunteleminen ja ymmärtäminen on tärkeää kielenkehityksen kannalta. Kasvattajien tehtävänä on rohkaista lapsia käyttämään erilaista kieltä, kertomisessa ja kuuntelemisessa. (Kuusamon varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 22–23.)

Ilmaisun monet muodot

Ilmaisun monet muodot aihepiirille on ominaista kokonaisvaltaisuus ja erilaisten luovien menetelmien yhdisteleminen. Sen tavoitteena on tukea lasta kuvallisen, käsityöllisen, sanallisen ja kehollisen sekä musiikillisen ilmaisun kehittämisessä. Sen tehtävänä on myös tutustuttaa lapsia erilaisiin taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Ilmaisun monet muodot tukevat ja edistävät lapsen oppimisen edellytyksiä, myönteistä minäkuvausta, sosiaalisia taitoja ja antaa valmiuksia ymmärtää maailmaa. Lapsen harjoitellessa erilaisia ilmaisun muotoja hänen ajattelunsa ja oppimisensa kehittyvät. Taiteeseen ja eri ilmaisun muotoihin tutustuminen vahvistavat lapsen osallisuutta (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 43–45.)

Erilainen taiteellinen kokeminen ja itsensä ilmaiseminen edesauttavat lapsen oppimisen edellytyksiä. Ne lisäävät lapsen positiivista minäkuvaa sekä lisäävät ymmärrystä ympäröivää maailmaa kohtaan. Taiteellinen kasvatusta varhaiskasvatuksessa on sekä suunniteltua, että spontaania toimintaa. Lasten kuvallisen, musiikillisen, kehollisen ja sanallisen ilmaisun kehittymisen tukemista. Tyypillistä lasten ilmaisulle on sen kokonaisvaltaisuus. Taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen kautta lapset saavat valmiuksia ymmärtää ympäröivää maailmaa. He oppivat, tutkivat ja tulkitsevat sekä luovat erilaisia merkityksiä erilaisten taiteellisten ilmaisujen harjoittelujen myötä. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tarjota lapsille monipuolisia mahdollisuuksia kokea kulttuuria ja taidetta. Taiteen ja kulttuurin avulla lapset oppivat antamaan arvoa ja merkitystä kulttuuriperinnölle ja taiteelle. Ilmaisun erimuotojen avulla lapset saavat erilaisia keinoja ilmaista heille ominaisilla tavoilla tunteita ja luovaa ajattelua. Monipuolisen ilmaisun tausta on erilaiset oppimisympäristöt, mitkä innostavat lapsi ilmaisuun, monipuolinen kulttuuritarjonta sekä sen hyödyntäminen, kuten myös monien erilaisten työtapojen hyödyntäminen arjessa, lasten mielenkiinnonkohteita kuunnellen. Työskentelylle varataan riittävästi aikaa ja jokaisen yksilöllisiä tarpeita ja haluja kuunnellen. Kokeillaan, tutkitaan ja harjoitellaan erilaisia menetelmiä, maalaten, muovaten musiikin, kädentöiden avulla sekä kuvallisen ilmaisun keinoin. Tavoitteena on innostaa lapset ilmaisemaan itseään erilaisten luovien menetelmien avulla. (Kuusamon varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 22–25.)

Minä ja meidän yhteisömme

Lapsen tullessa varhaiskasvatukseen hänen elinpiirinsä kasvaa. Minä ja meidän yhteisömme kehittää lapsen valmiuksia ymmärtää oman kodin perinteiden ja arvojen ja katsomusten lisäksi myös toisenlaisia tapoja olla ja elää. Minä ja meidän yhteisömme aihepiirien avulla lähestytään nykyisyyden, menneisyyden sekä tulevaisuuden, kuten myös eettisen ajattelun ja katsomusten näkökulmia. Erilaisten monipuolisten toimintojen, kuten satujen, leikin, draaman, vierailujen ja mediasisältöjen avulla voidaan tutustua monipuolisesti erilaiseen maailmaan. Minä ja meidän yhteisömme tukee lasten vuorovaikutusta. Katsomuskasvatuksen yhteisenä kohteena voi olla lapsiryhmässä läsnä olevia uskontoja ja muita katsomuksia tai uskonnottomuutta. Sen tarkoituksena on lisätä kunnioitusta ja ymmärrystä

sekä olla tukemassa lasten katsomuksellisen ja kulttuurisen identiteetin kehittymistä. Ihmettelyle annetaan aikaa ja mahdollisuuksia ja heidän kanssaan tulee miettiä ja pohtia lapsia kiinnostavia kysymyksiä. Huoltajien kanssa on tärkeää tehdä yhteistyötä katsomuskasvatuksen liittyvissä kysymyksissä, ottaen huomioon jokaisen perheen arvot, katsomukset sekä tausta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 46.)

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Tutkin ja toimin ympäristössäni oppimisen osa-alueena on antaa lapsille valmiuksia ymmärtää ja havainnoida omaa ympäristöään ja jäsentää maailmaa. Eettisen ajattelun harjoittelua tuetaan keskustelemalla ja pohtimalla lasten kanssa yhdessä, heidän mieltänsä askarruttavia asioita. Yhdessä voidaan käydä läpi eri tunteita tai erilaisia teemoja läpi liittyen oikean ja väärän erottamiseen. Yhdessä pohtien lasten tulee tuntea olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi ajatuksineen. Yhdessä lasten kanssa voidaan miettiä ryhmän sääntöjä ja perusteita niille. Katsomuskasvatus liittyy osana tutkin ja toimin ympäristössäni oppimisen osa-alueeseen. Ensisijaisesti tulisi tutustua lapsiryhmässä läsnä oleviin katsomuksiin ja uskontoihin, myös uskonnottomuutta tulee tarkastella muiden katsomusten rinnalla. Katsomuskasvatuksen tarkoituksena on lisätä ja edistää kunnioitusta ja ymmärrystä sekä tukea lasten katsomuksellisen kasvun identiteetin kehittymistä. Luontevina tapoina tarkastella eri katsomuksia nähdään eri vuodenaikoihin liittyviin juhliin ja tapahtumiin tutustuminen. Myös päivittäiset arjessa tapahtuvat asiat, kuten pukeminen ja ruokailu nähdään hyvänä tapana tutustua eri katsomuksiin ja kulttuuriin. Ihmettelyle tulisi jättää tilaa sekä tunteiden tunnistamiseen, myös risiiritatilanteiden läpikäyminen ja lasten ohjaaminen tasa-arvoiseen ja yhdenvertaiseen olemiseen on tärkeää. Ystävällisyys ja kohteliaisuus sekä hyvien tapojen noudattaminen ovat osa kokonaisuutta. Kasvu ympäristöjen laajatarkastelu ja niiden historiaan, nykyhetkeen ja tulevaisuuteen tutustuminen on tärkeää. Tutkiminen ja toimiminen, niin rakennetussa ympäristössä, kuin luonnossa on iso osa varhaiskasvatuksen arkea. Varhaiskasvatus tukee lasten matemaattisen ajattelun ja syy-seuraussuhteen kehittymistä. Itse kokemana ja havainnoimalla lasten taito kehittyä ajattelijoina ja oppijoina. (Kuusamon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 27–29.)

Tutkin ja toimin ympäristössäni sisältää lapsen matemaattisen ajattelun kehittämisen, lapsen valmiuksia jäsentää, havainnoida ja ymmärtää elin ympäristöään. Tutkimisella, luonnossa sekä rakennetussa ympäristössä toiminen, on tärkeää. Oppimisalueen tehtävänä on lapsen omiin omakohtaisiin kokemuksiin ja havaintoihin perustuvat syys-seuraussuhteet. Tutkin ja toimin ympäristössäni tukee lasta kehittymään oppijana ja ajattelijana. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 48–49.)

Ympäristökasvatus varhaiskasvatuksessa ohjaa lasta kohti kestävästä elämäntapaa sekä vahvistaa hänen vastuullista toimintaansa ympäristössä ja lapsen luontosuhdetta. Ympäristökasvatuksessa on kolme tärkeää osa-aluetta: toiminen ympäristön puolesta, oppiminen ympäristössä ja oppiminen ympäristöstä. Luonnossa liikkuminen ja retkeily sekä rakennetussa ympäristössä liikkuminen ja tutkiminen ovat osa varhaiskasvatusta ja sen oppimisympäristöjä. Positiivisten kokemusten myötä lapsen myönteinen kokemus luonnosta vahvistuu. Siihen kuuluu vahvasti erivuoden aikojen ja luonnon muutoksien havainnoiminen eri aistein. Luonto voi rauhoittaa lasta sekä siellä liikkuminen tukee lasta kunnioittamaan luontoa, sen eläimiä ja kasveja. Ympäristökasvatuksella pyritään lisäämään käytännöntaitoja, kuten roskaamaton retkeily, jätteiden vähentäminen ja kierrättäminen. Ympäristökasvatuksen tärkeänä ajatuksena on opettaa lapsille, että omilla teoilla ja valinnoilla he voivat vaikuttaa kestävästä elämäntapaan. Huomioiden kuitenkin, ettei lapsen tarvitse kantaa kestävästä elämäntavasta liian suurta vastuuta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 48–49.)

Ympäristökasvatuksen tehtävänä on edistää lasten kasvamista kohti kestävästä elämäntapaa. Näitä voidaan harjoitella mm. roskaamattoman retkeilyn avulla, ruokailuun liittyvän vastuullisuuden muodossa sekä esimerkiksi energiaa säästämällä. Myös kierrätys ja tavaroiden uudelleen korjaaminen auttavat lapsia kiinnittämään huomiota lasten omien tekojen seurauksiin. Esimerkiksi lähiluontoon suuntautuvat retket ja vahvan luontosuhteen ylläpitäminen ja luonnon kunnioittaminen nähdään tärkeänä osana kuusamolaista varhaiskasvatusta. Eläimet, kasvit, metsä ja seikkailu sekä luonnon kunnioittaminen ja siellä oppiminen erivuodenaikoina on tärkeää. (Kuusamon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 29–32.)

Kasvan, liikun ja kehityn

Kasvan, liikun ja kehityn oppimisalueeseen liittyvät ruokakasvatus, liikkuminen sekä terveys, että turvallisuuteen liittyvät tavoitteet. Terveyttä ja fyysistä aktiivisuutta edistävä elämän tapa kuuluu myös oleellisena osana varhaiskasvatuksen arkeen, yhdessä vanhempien kanssa luodaan hyvä pohja lasten hyvinvoinnille. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 52.)

Arjentaitojen harjoittelu ja itsestä huolehtiminen on tärkeää. Monipuolisen liikunnan ilo ja ulkoilun ja liikunnallisten leikkien tukeminen ympärivuoden. On myös tärkeää tukea lasten omaehtoista liikkumista niin ulkona kuin sisälläkin. Liikuntakasvatuksella pyritään tukemaan lasten säännöllistä ja monipuolista, lapsilähtöistä liikkumista. Liikkuminen ja riittävä fyysinen aktiivisuus on tärkeää lapsen kasvulle, oppimiselle, kehitykselle ja hyvinvoinnille. Se sisältää ohjattua ryhmässä toimimista, mikä lisää lasten sosiaalisia taitoja sekä tukee lapsen vuorovaikutusta ja itsesäätelyä. Yhteistyössä vanhempien ja huoltajien kanssa liikunnan tavoitteena on innostaa lapsia liikkumaan myös vapaa-ajallaan erilaisissa ympäristöissä ja olosuhteissa niin ulkona kuin sisälläkin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 50.)

Liikuntakasvatuksen tulee olla lapsilähtöistä ja monipuolista. Lapsia kannustetaan omatoimiseen liikkumiseen, niin sisällä kuin ulkonakin, säällä kuin säällä. Liikunta nähdään tärkeänä osana päivittäisessä ulkoilussa. Ryhmässä liikkuminen lisää lapsen sosiaalisia taitoja sekä riittävä fyysinen aktiivisuus on hyväksi lapsen terveydelle, kehittymiselle ja oppimiselle. Liikunnan lisäksi myös positiivisella ruokakasvatuksella on merkitystä lapsen kasvun ja terveyden kannalta. Kannustaminen uusien ruokien maisteluun ja positiivinen ilmapiiri ruokailussa edistää myönteistä suhtautumista ruokailuun. Yhteiset kiireettömät ruokahetket, pöytätavat sekä ruokarauha ovat hyvä osa yhdessä syömisen kulttuuria. Ruokiin voidaan tutustua eritavoin, eriaisteilla. Ruuasta keskusteleminen on luontevaa ja erilaiset lorut ja laulut lisäävät ruokailuun liittyvää sanastoa. Yhdessä voidaan tutustua esimerkiksi paikallisiin marjoihin ja leipoa niistä jotain. Liikunnan ilon säilyttäminen, itsestä huolehtiminen liittyvät vahvasti kasvan, liikun ja kehityn oppimisen osa-alueeseen. Turvallisuus on tärkeä osa varhaiskasvatuksen arkea ja sitä voidaankin opetella päivittäisissä arjen toiminnoissa esimerkiksi pukeutumis-

ja ruokailutilanteissa. Tavoitteena on luoda lapsille turvallinen ympäristö, missä voi ja saa pyytää apua, kun sitä kokee tarvitsevansa. (Kuusamon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 32–35.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITEET, TUTKIMUSKYSYMYKSET SEKÄ EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

4.1 Tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Lasten huoltajien ja varhaiskasvatushenkilöstön välisellä yhteistyöllä on suuri merkitys lapsen taipaleeseen varhaiskasvatuksen maailmassa. Huoltajien osallisuutta lisäämällä ja sen huomioimalla voidaan edistää ja tukea lasten hyvinvointia, kasvua ja kehitystä sekä oppimista varhaiskasvatuksessa. Kasvattajien ja huoltajien välinen tasa-arvoinen ja toisiaan kunnioittava vuorovaikutus on tärkeää kasvatusyhteistyön ja luottamuksen rakentamisessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 35.)

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää kuusamolaisen päiväkodin lasten huoltajien kokemuksia heidän osallisuudestaan ja yhteistyöstä kuusamolaisen päiväkodin henkilöstön välillä. Teoreettisena viitekehyksenä opinnäytetyössäni pidän huoltajien osallisuutta varhaiskasvatuksessa sekä yhteistyötä kuusamolaisen päiväkodin henkilöstön ja huoltajien välillä. Tarkoituksena ja tavoitteena oli saada tietoa kuusamolaisen päiväkodin lasten huoltajien omasta osallisuuden ja yhteistyön kokemuksesta sekä selvittää mitkä varhaiskasvatuksen arjessa vaikuttavat oppimisen osa-alueet ovat huoltajille tärkeitä.

Kyselyn kysymykset (Liite 2) perustuvat teoriaan osallisuudesta ja yhteistyöstä varhaiskasvatuksessa sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa oleviin oppimisen osa-alueisiin. Tavoitteenani on jakaa tietoa lasten huoltajilta kuusamolaisen päiväkodin henkilöstölle. Kyselyn tulokset ja johtopäätökset tulen jakamaan kyseisen päiväkodin varhaiskasvatusyksikön käyttöön.

Opinnäytetyöni keskeisiä tutkimuskysymyksiä ovat;

1. Millainen on lasten huoltajien näkemys päiväkodin arjen toiminnasta heidän osallisuutensa näkökulmasta?

->Miten he kokevat, voivatko he olla vaikuttamassa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa

2. Miten lasten huoltajat kokevat yhteistyön heidän ja päiväkodin henkilöstön välillä

- Mitä oppimisen osa-alueita lasten huoltajat pitävät tärkeinä, heidän lapsen kasvun, oppimisen ja kehityksen näkökulmasta

Jotta huoltajat kokevat osallisuuden tunnetta, tarvitaan siihen muutakin kuin osallistuminen kyselyyn. Osallisuus toteutuakseen tarvitsee osallistumista ja kuulumisen tunnetta. (Nivala & Rynnänen, 2019, 139). Opinnäytetyöni tavoitteena on edistää ja lisätä huoltajien mahdollisuutta vaikuttaa ja osallistua lapsensa varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun. Vastaamalla kyselyyn lasten huoltajat saivat tuoda ilmi, kuinka tärkeä mikin oppimisen osa-alue on sekä millaiseksi he kokevat huoltajien osallisuuden ja yhteistyön kyseisessä kuusamolaisessa päiväkodissa.

Opinnäytetyöni avulla haluan lisätä huoltajien luottamusta siihen, että heidän mielipiteensä ja arvonsa ovat tärkeitä varhaiskasvatuksen arjessa. Lasten huoltajien tulee saada kokemus osallisuuden tunteesta. Kysymykset liittyvät varhaiskasvatuksen arkeen ja ovat rajattu osittain niin, että ne käsittelevät huoltajien osallisuutta ja yhteistyötä sekä varhaiskasvatuksensuunnitelman perusteissa olevia oppimisen osa-alueita.

Kuinka vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa voidaan lisätä? Tärkeintä on kysyä heiltä. Osallisuuden käsite ihanne tilanteessa sisältää yhteisön ja yksilön vuorovaikutuksen missä sen jäsenet nähdään arvokkaina. (Nivala & Rynnänen 2019, 139).

4.2. Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuseettisyys vaikuttaa, jo tutkimusprosessin alussa. Aiheen valinnassakin tulee ottaa huomioon tutkimuseettiset periaatteet. Tutkimus ja tutkimusprosessi

etsii uutta tietoa ja uusia ulottuvuuksia vastauksia vanhoihin ja uusiin olemassa oleviin ongelmiin. (Aaltola 2018, 17.)

Aiheen valinta ei ollut minulle itsestään selvyyttä, koska monia hyviä aiheita ja tapoja oli valittavana. Päädyin kuitenkin valitsemaan huoltajien osallisuuden ja yhteistyön, koska ajattelen, että se on tärkeä osa tämän päivän varhaiskasvatusta. Osallisuuden kokemus ihmisen elämässä on merkittävää, jokaisen hyvinvoinnin kannalta. Aihe oli mielenkiintoinen, koska kyselyn avulla halusin lähteä selvittämään huoltajien ajatuksia varhaiskasvatuksesta ja siitä millä tavoin he haluaisivat olla mukana kyseisen kuusamolaisen päiväkodin varhaiskasvatuksen arjessa.

Tutkimuksen tuloksista voidaan puhua luotettavina ja uskottavina mikäli tutkimus on noudattanut hyvän tieteellisen tutkimuksen periaatteita. Omassa opinnäytetyössäni noudatin hyvää tieteellistä tutkimusta sekä tietosuojaa. Hyvään tieteelliseen tutkimukseen liittyy vahvasti tutkijayhteisön oma itsesääntely tutkimusta tehtäessä sekä lainsäädännön noudattaminen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 11–12.) Omassa opinnäytetyössäni halusin noudattaa tutkimuksen eettisten periaatteiden tärkeitä arvoja, kuten huolellisuus ja rehellisyys aina suunnitelluvaiheesta opinnäytetyöni viimeistelyvaiheeseen.

Opinnäytetyössäni kunnioitan ja arvostan muiden tutkijoiden töitä, kirjaamalla lähdeviitteet oikein sekä noudattamalla Lapin ammattikorkeakoulun antamia kirjallisen työn ohjeistuksia. Luotettavuutta ja työni uskottavuutta lisäämään käytän oman pohdintani tukena tieteellistä tutkimustietoa sekä perehtymällä kirjallisuuteen, mikä liittyy vahvasti opinnäytetyöni aiheeseen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 14.)

Opinnäytetyöni kyselyn tein huoltajille ja kartoitin heidän mielipiteitään osallisuudesta ja yhteistyöstä kuusamolaisessa päiväkodissa. Mielestäni hyvin oleellisena osana on pohtia, miten eettisestä näkökulmasta toteutan kyselylomakkeeni niin, että se noudattaa hyvän tutkimuksen käytäntöjä ja kriteerejä. Käytinkin paljon aikaa ja pohdintaa hyvin suunniteltuun kyselylomakkeeseen. Pohdin ja mietin kellenelle ja miksi tätä opinnäytetyötäni teen ja mihin tätä tietoa tarvitaan. Työlläni haluan korostaa perheille, että heidän arvovalinnoillansa ja heidän perheillensä tärkeillä asioilla on merkitystä varhaiskasvatuksessa.

Tutkimustyötä tehdessä on tärkeää aineiston esittämisessä ja tallentamisessa noudattaa hyviä toimintatapoja. Siihen kuuluu tärkeänä osana rehellisyys, vaikkei tulokset olisikaan sellaisia, mitä tutkija odottaisi niiden olevan. Tutkimustyössä tulee noudattaa huolellisuutta ja tarkkuutta. Tulee osata soveltaa eettisiä periaatteita ja kriteerejä tiedonhankinnassa sekä tutkimuksessa ja arvioinnissa. Tutkimustyötä tehdessä on oikeanlaisten lupien hankkiminen tärkeää sekä tutkimusryhmän työnvastuut ja velvollisuudet tulee miettiä tarkkaan. Aineiston säilyttämiseen liittyvät näkökulmat sekä sopimusten tulee olla kaikkien kesken hyväksyttäviä. Avoimuus ja vastuullisuus tutkimuksen kaikissa vaiheissa on oleellinen osa tutkimustyötä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 12.)

Omassa opinnäytetyössäni otin huomioon kyselyyn vastanneiden anonymiteetin, sekä tarvittavat luvat Kuusamon kaupungilta. Toteutin opinnäytetyöni yksin, joten työnjaolliset vastuut ja velvollisuudet kohdistuivat vain minuun. Kyselylomakkeessa (Liite 2) ei kysytä henkilötietoja. Ainoastaan lapsen varhaiskasvatustyöryhmä sekä lapsen ryhmä ovat oleellisia, jotta vanhempien esille tuomat mielipiteet voidaan osoittaa oikeaan ryhmään ja näin ollen vaikutusmahdollisuus syntyy. Ryhmien tai päiväkodin nimeä en kuitenkaan julkaise opinnäytetyössäni anonymiteetin säilyttämiseksi.

Omassa opinnäytetyössäni olenkin lähtenyt aihevalinnan kanssa liikkeelle mielestäni ajankohtaisella aiheella. Erityisesti haluan olla kehittämässä kyseisen kuusamolaisen päiväkodin lasten huoltajien osallisuutta ja yhteistyötä. Huoltajien osallisuus varhaiskasvatuksessa on mielestäni oleellinen osa tämän päivän moninaisessa ja monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa. Tästä syystä olen valinnut itseäni ja mielestäni työyhteisöäni hyödyttävän aiheen. Opinnäytetyöni tuloksia voidaan halutessa käyttää kyseisen päiväkodin ryhmien hyväksi parhaaksi näkemällään tavalla. Tuloksia voidaan hyödyntää myös varhaiskasvatuksen arjen toiminnan suunnittelun kehittämisessä.

5 MENETELMÄLLINEN TOTEUTUS

5.1 Laadullinen tutkimusote

Opinnäytetyöni sisältää niin kvalitatiivista kuin kvantitatiivista tutkimustietoa. Laadullista se on nimenomaan avointen kysymysten muodossa, missä lasten huoltajilla on mahdollisuus vastata vapaammin kysymyksiin. Määrällisen tutkimuksesta tekee huoltajien vastaukset monivalintakysymyksiin sekä yhteenveto vertailua varten. Tutkimus voi olla kvalitatiivista eli ei numeroihin perustuvaa, esimerkiksi haastattelusta saatua aineistoa tai se voi olla kvantitatiivista eli määrällistä numeroihin perustuvaa usein kyselylomakkeilla saatua tietoa. (Eskola 2007, 32.)

Kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen lähestymistapa eivät poissulje toisiaan, vaan voivat parhaimmillaan täydentää toisiaan. Numeroihin perustuva, kvantitatiivinen lähestymistapa voi olla mielekäs tapa vertailla ryhmiä, kun taas kvalitatiivinen lähestymistapa tuo esiin merkityksiä. Tällä tavoin voidaan saada numeroihin ja merkityksiin perustuvaa toisistaan riippumatonta sisältöä ilmiöineen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 136–137.)

Lomake- ja kyselytutkimusmenetelmä on olennainen osa omaa opinnäytetyötäni. Aineiston keruu tapahtuu lomaketta käyttäen. Suunnitteluvaiheessa on hyvä huomioida, mitä varten opinnäytetyö on laadittu. Mitkä kysymykset ovat olennaisia tämän opinnäytetyön kannalta ja se kuinka luotettava kysely on. (Pohjola 2007, 47–48.)

Yleisimpiä aineistonkeruu menetelmiä laadullisessa tutkimuksessa ovat kysely, haastattelu, erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto sekä havainnointi. Opinnäytetyössäni on käytössä kysely, mikä sisältää avoimia kysymyksiä sekä monivalintakysymyksiä. Selvitettäessä ihmisen ajatuksia tai toimintaa on hyvä kysyä häneltä itseltään. Tästä syystä haastatteluun tai kyselyyn päätyminen on yksinkertaista. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71, 72.)

Kyselyn kysymyksiä (Liite2) pohtiessa tulee miettiä jokaisen kysymyksen kohdalla, onko tämä kysymys merkityksellinen minun opinnäytetyöni tutkimuskysymysten kannalta. Tällöin jokainen kysymys olisi kyselyyn perusteltu ja kysymyksen sisältö löytyy opinnäytetyöni viitekehyksestä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75.)

Mielestäni kysymysten tarkka miettiminen on tärkeää. Jokaisen, joka täyttää lomakkeen tulee voida ymmärtää kysymykset ja vastata niihin parhaalla mahdollisella tavalla sekä ilmaista mielipiteensä. Kyselytutkimusta tehdessä on monta vaihetta, joita tulisi miettiä kyselyä laadittaessa. Kyselylomaketta rakennettaessa tulee miettiä, mitä kysymyksillä pyritään saavuttamaan, mihin kysymysten vastauksia hyödynnetään sekä millaista aineistoa tarvitaan. (Pohjola 2007, 48–49.)

Jokaiselle lomakkeella olevalle kysymykselle tulisi löytyä opinnäytetyöni teorian viitekehyksestä tutkimuskysymysteni kannalta merkityksellisiä kysymyksiä. Tällöin jokaiselle kysymykselle kyselylomakkeessani löytyy perusteltu syy. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 74.)

Opinnäytetyöni viitekehyksenä toimiikin varhaiskasvatuksen arjessa oleellisena osana olevat varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa olevat oppimisen osa-alueet sekä osallisuuteen ja yhteistyöhön perustuva teorian tieto, erityisesti lasten huoltajien näkökulmasta varhaiskasvatuksessa.

5.2 Sisällönanalyysi

Aineiston analyysissä on kolme vaihetta. Aluksi täytyy hahmottaa oma tutkimukseni, toiseksi täytyy kerätä aineisto ja viimeiseksi aineisto täytyy purkaa ja lopuksi analysoida. Lopputuloksena on tuotos, missä vertailen saamiani kyselyn tuloksia teorian kanssa. (Eskola 2018, 210, 213.)

Laadullisen tutkimuksen analyysissä on tärkeää, että rajaa tutkittavan aiheen. Usein vastaan tulee monia mielenkiintoisia aiheita mitä tutkia, mutta on tärkeää tiedostaa, ettei yhdessä tutkimuksessa ole mahdollista kaikkia mielenkiintoisia asioita raportoida. Täytyy siis ensinnäkin päättää mikä aineistossa kiinnostaa. Aineistoa läpi käydessä tulee erotella ja merkitä ne asiat mitkä liittyvät kiinnostuk-

seen tutkimuksen aiheesta. Kerätty materiaali tulee luokitella ja tyypitellä teemoittain. Lopuksi tehtävänä on kirjoittaa yhteenveto kerätystä aineistosta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.)

Analyysissäni tulen käyttämään menetelmänä sisällönanalyysia, jossa lähdän luokittelemaan ja teemoittamaan vastaukset omiin osiinsa. Vastaukset luokittelen teoriani viitekehyksessä huoltajien osallisuuteen, yhteistyöhön sekä huoltajien tärkeinä pitämiin arjentoimintoihin varhaiskasvatuksen arjessa. Vertailen ja peilaan huoltajien antamia vastauksia teorian kanssa.

Teemoittelua käytän opinnäytetyössäni erityisesti vapaasti vastattavien kysymysten analysointiin ja luokittelua monivalintakysymysten kohdalla. Teemoittelu ja luokittelu voivat olla toistensa kaltaista, mutta teemoittelussa selviää mitä eri teemoista on kirjattu tai sanottu. Käytännössä pilkon vastauksia osiin eri aihealueiden perusteella, mitä olen valinnut opinnäytetyöni viitekehykseen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.)

Kyselyn tulosten sisällönanalysoinnissa jaoin lasten huoltajien vastauksia tutkimuskysymysteni mukaan erilaisiin kategorioihin vastausten perusteella. Etsin vastauksista samankaltaisuuksia ja erilaisuuksia. Laadullisen aineiston analysointivaihetta kuvataankin mielestäni hienosti salapoliisityöksi, missä yhdistellään aineiston tuloksia ja yksityiskohtia oman näkökulmani kanssa kokonaisuudeksi, mistä pikkuhiljaa opinnäytetyön valmistuttua muodostuu tarina vanhempien osallisuudesta varhaiskasvatuksessa. (Juuti & Puusa 2020, ”Laadullisen aineiston analysointi”.)

5.3 Kyselyn toteutus

Kyselyn sain jakoon lasten huoltajille kätevästi Wilma-sovelluksen avulla. Näin ollen lasten huoltajien vastaaminen kyselyyn ei ole aika- sekä paikka sidonnainen, vaan jokainen pystyy vastaamaan itselleen sopivalla ajalla. Tein saamistani vastauksista koonnin, mistä kyseisen kuusamolaisen päiväkodin henkilöstö voi halutessaan ottaa ideoita ryhmiensä varhaiskasvatuksen arjen

suunnitteluun sekä arviointiin, kuin myös huoltajien osallisuuden ja yhteistyön lisäämiseen.

Omassa opinnäytetyössäni käytin webropol- kyselyä missä on sekä monivalintakysymyksiä, että avoimia kysymyksiä. Kysymysten tulee olla sellaisia, että kyselyyn vastaaja pystyy niihin vastaamaan. Uskoisin, että aihe oli vastaajia kiinnostava, koska kysely koski heidän lapsensa arkea varhaiskasvatuksessa. Lisäksi uskoisin, että huoltajilla oli myös kysymyksiin vaadittavaa tietoa, koska kyseessä on heidän mielipiteensä tutkittavaa asiaa kohtaan.

Tarkoituksena oli, että lomakkeessa tulee olemaan monivalintakysymyksiä liittyen varhaiskasvatuksensuunnitelman perusteissa oleviin oppimisen osa-alueisiin, jotka sisältävät osuuden myös vapaamuotoiseen mielipiteen kirjaamiseen. Lisäksi kyselyssä oli vapaasti vastattavia kysymyksiä liittyen lasten huoltajien kokemukseen osallisuudesta kuusamolaisen päiväkodin varhaiskasvatuksessa. Uskon, että lisäämällä vapaamuotoisia kysymyksiä, sain enemmän syventävää tietoa huoltajien mielipiteestä. Lomakkeesta koostin niin lyhyen ja ytimekkään, kuin mahdollista, jotta huoltajalla olisi siihen aikaa ja mielenkiintoa vastata. Mikäli lomake olisi liian pitkä ja työläs saattaisi monelta jäädä vastaamatta. Lomakkeen ulkoasusta pyrin tekemään huoltajien näkökulmasta houkuttelevan, helppolukuisen ja luotettavan. Loppuvaiheeseen eli aineiston analysointiin tulee varata riittävästi aikaa, havaintomatriisin luominen ja tutkimuksen analysointi vie varmasti aikaa (Pohjola, 2007,60–68).

Opinnäytetyössäni pyrin ajattelemaan ja pohtimaan jokaisen huoltajan vastaus-ten ainutlaatuisuutta sekä erityisyyttä, kategorisoimatta ihmistä itseään sen enempää (Nivala & Rynänen 2019, 142–143). Siksi opinnäytetyöni kysymyksissä ei tarvita muita tietoja kuin lapsen varhaiskasvatusyksikkö, -ryhmä sekä lapsen ikä.

Kysymykset asettelin niin, että ne ovat mahdollisimman arkeen liittyviä ja selkeitä. Kysymykset koostin sellaisiksi, että ne ovat jokaisen lapsen huoltajan ymmärrettävissä. Haluan olla omalta osaltani lisäämässä huoltajien osallisuutta sekä kehittämässä erilaista materiaalia osallisuuden lisäämiseksi. Toivoisin, että luomani

kyselylomake huoltajille olisi sellainen, mitä varhaiskasvatuksen ryhmät voisivat tulevaisuudessa käyttää huoltajien mielipiteiden ja toiveiden selvittämiseksi.

Erityisesti varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin perustuvien ja varhaiskasvatuksen arjen toimintaan liittyvien kysymysten osalta toivon, että lomakkeella olisi käyttöä myös tulevaisuudessa. Haluan opinnäytetyölläni antaa kyselyyn osallistuvan varhaiskasvatusyksikön lasten huoltajille mahdollisuuden vaikuttaa heidän lapsen varhaiskasvatusyksikön arkeen sekä selvittää heidän kokemuksensa osallisuudesta varhaiskasvatuksessa.

6 TULOKSET

6.1 Taustatiedot

Päädyin tekemään kyselyn huoltajille Webropol- kyselynä. Kuusamon kaupunki otti käyttöön syksyllä 2023 Wilma- sovelluksen, jonka avulla kyselyn saaminen huoltajille oli kätevintä. Wilma viestin avulla pystyin saavuttamaan kaikki huoltajat yhdellä kertaa. Kysely (Liite2) ja infokirje (Liite 1) lähetettiin 54 perheelle joista 15 huoltajaa vastasi. Kyselyn (Liite 2) ja infokirjeen (Liite 1) puolestani huoltajille jakoi ja toimitti päiväkodin johtaja.

Kyselyä olen työstänyt yhteistyössä kyseisen päiväkodin johtajan ja opinnäyteyötäni ohjaavien opettajien kanssa. Yhdessä olemme pohtineet kysymysten vastaavuutta opinnäytetyöni teoriaan peilaten. Yhteisten pohdintojen ja keskustelujen myötä huomasin, kuinka tärkeää on, että kysymykset ovat työstetty niin, että ne palvelevat opinnäytetyöni tarkoitusta ja tavoitteita. Olen pitänyt tärkeänä huomioida myös työelämän edustajan mielipidettä, koskien opinnäytetyöni kyselyä. Yhteistyössä olemme käytännössä hioneet kysymysten asettelua, sanamuotoja ja sisältöjä.

Kyselyn avulla halusin tuoda esille huoltajien ajatuksia ja kokemuksia heidän osallisuudestaan ja yhteistyöstä kyseisessä kuusamolaisessa päiväkodissa. Tämän vuoksi kyselyyn pystyi vastaamaan anonymisti, eikä siinä kysytty huoltajasta tai lapsesta muuta kuin lapsen ryhmän nimi. Mielestäni opinnäytetyöni kannalta ei ollut relevanttia tietoa lapsen ikä, huoltajan sukupuoli yms. Tärkeintä oli huoltajan oma kokemus ja tunne hänen osallisuudestaan sekä yhteistyöstä sekä se mitkä asiat juuri hänelle lapsen huoltajana ovat tärkeitä ja merkityksellisiä.

Kyselyyn vastasi 15 huoltajaa, joista alle 3- vuotiaiden lasten ryhmän huoltajia oli 4, 3–4- vuotiaiden lasten ryhmän huoltajia oli 7 ja 4–5- vuotiaiden lasten huoltajia oli 4.

6.2 Tulokset osallisuuden viitekehyksessä

Opinnäytetyöni kyselylomakkeessa huoltajille toinen osa-alue liittyi huoltajien osallisuuden kokemukseen kuusamolaisessa päiväkodissa. Tutkimuskysymyksiäni osallisuuteen liittyen oli kokevatko huoltajat, että voivatko he olla vaikuttamassa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Lisäksi millainen on huoltajan oma näkemys hänen osallisuutensa näkökulmasta.

Kyselylomakkeen osio liittyi huoltajien kokemukseen osallisuudesta varhaiskasvatuksessa. Osallisuus käsitteenä on moninainen ja perustuu jokaisen yksilölliseen kokemuksen tunteeseen. Pohjustin osallisuuskäsitettä seuraavalla tavalla huoltajille kyselylomakkeessa: Huoltajien osallisuus varhaiskasvatuksessa tarkoittaa huoltajien mukaan ottamista varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Osallisuutta kokeakseen ihminen tuntee itsensä merkitykselliseksi, kokee tulleen kuulluksi, sekä tuntee voivansa vaikuttaa asioihin. Seuraavat kysymykset liittyvät sinun kokemukseesi osallisuudesta päiväkodin varhaiskasvatuksessa.

Ihmisen osallisuus, on suhde yhteisön ja hänen välillään. Se muodostuu, kun ihminen kokee kuuluvansa johonkin, osallistumisesta johonkin ja kuulumisen tunteesta, jotta osallisuus voi toteutua tarvitaan näitä kaikkia kolmea osa-aluetta. Kun ihmisellä on mahdollisuus vaikuttaa hänen yhteisöönsä, osallistua oman yhteisönsä kehittämiseen, tulla kuulluksi sekä olla päättämässä yhteisistä asioista voi osallisuuden tunne ja kehittyä ja vahvistua. Vaikuttaminen yhteisiin asioihin luo vastuuta ja lisää luottamusta. Se vahvistaa yksilön sitoutumista yhteisöön ja yhteisön kehittämiseksi. (Nivala & Ryyänen 2019. 138–139.)

Monessa vastauksessa näkyi huoltajien ymmärrys osallisuudesta nimenomaan tunteena ja kokemuksena. Ajatuksena siitä, että heidän kanssansa käydyillä keskusteluilla on ollut merkitystä päiväkodin arjessa ja lapsen päivässä varhaiskasvatuksessa. Eräs huoltaja vastasi: Tärkeimpänä koen avoimen vuorovaikutuksen, että on aidosti sellainen olo, että voi antaa ehdotuksia ja palautetta toiminnasta.

Myös varhaiskasvatuskeskustelut koettiin huoltajien vastauksissa tärkeiksi osallisuuden kanaviksi. Huoltajat kokevat, että keskustelut ovat olleet tärkeitä kokemuksia. Myös heidän mielipiteensä mm. vanhempainillan teemaasta koettiin tärkeäksi kokemukseksi, mikä lisäsi heidän osallisuuden tunnettaan.

Huoltajat kokevat monen vastauksen perusteella, että heidän osallisuutensa liittyy vahvasti vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön henkilöstön kanssa. Osallisuuden kokemus onkin yhteydessä yhteisöön ja yhteisöllisyyteen. Kokeakseen osallisuutta ihminen usein kokee myös olevansa osa jotain yhteisöä. Tässä tapauksessa mielestäni kyseisen päiväkodin varhaiskasvatussyksikkö on yksi yhteisö mihin huoltajat ja lapset kuuluvat yhdessä varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa. Teorian ja kyselyn vastausten perusteella olen tullut tulokseen, että yhteisö rakentuu toisten kanssa tapahtuvaan vuorovaikutukseen sekä kokemuksen tunteeeseen yhteenkuuluvuudesta. Kyselyn perusteella huoltajien mielestä, heidän ja kasvattajien välillä vallitsee luottamus ja yhteinen päämäärä eli lapsen hyvinvoinnin sekä kasvun ja kehityksen tukeminen. Huoltajat kokevat olevansa osa varhaiskasvatusta toimiessaan yhdessä kasvattajien kanssa. Kyselyyn annettujen vastausten perusteella huoltajat kokevat voivansa olla osa varhaiskasvatuksen yhteisöä.

Osa vastaajista koki tärkeänä, että huoltajien tietämystä ja tuntemusta lapsesta pidetään tärkeänä ja se huomioidaan päiväkotia päivää suunnitellessa. Huoltajien tieto omasta lapsesta onkin ensiarvoisen tärkeää tietoa varhaiskasvatuksen työntekijöille. Tämä tieto siirtyy varhaiskasvatukseen keskustelujen ja havainnointien avulla. Näin ollen saadaan paras mahdollinen jaettu tieto lapsesta ja hänen yksilöllisistä tarpeistaan. Huoltajan osallisuus ja osallistuminen tähän kokonaisuuteen on ensiarvoisen tärkeää lapsen kasvua ja kehitystä ajatellen.

Kokeakseen itsensä osalliseksi johonkin, ihmisen tulee tuntea, että hän kuuluu johonkin ja on tullut kuulluksi. Hänen osallisuuden kokemuksensa vahvistuu siitä, että voi vaikuttaa omaan elämään sekä yhteisiin asioihin. Osallisena ihminen kokee olevansa merkityksellinen. Osallisuus edellyttää, että ihmisellä on yhteys yhteisiin ja omiin voimavaroihin, kuten esimerkiksi palvelut, tieto, toiminta ja yhteiset merkitykset. Ihminen tarvitsee vuorovaikutusta toisten ihmisten ja ympäristön

kanssa. Tärkeää on, että ihminen kokee, että hän voi kokea omien mahdollisuuksien olemassaoloon. Osallisuus vaikuttaa ihmisen toimintakyvyn määrään ja kuinka paljon hän valjastaa niistä käyttöönsä. (THL 2017, ”Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden periaatteet”)

Vastauksissaan huoltajat kokivat, että heille on tärkeää, että voivat kertoa oman lapsen tarpeista ja toiveista varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Huoltajat kokivat vastausten perusteella, että he ovat lapsensa parhaiten tuntevia. Vastauksissa huoltajat toivat esille, että huoltajien näkemykset ja toiveet oman lapsen hoidossa varhaiskasvatuksessa kuunnellaan ja otetaan huomioon.

Osa huoltajista koki, että on vanhemman vastuulla lisätä omaa osallisuuttaan, kertomalla itse varhaiskasvatuksen henkilöstölle asioista, mitkä liittyvät perheeseen tai lapseen. Kyselyssä muutaman vastauksen perusteella huoltajat kokivat, että on huoltajan vastuulla jakaa tietoa kasvattajille ja itse ottaa osaa päiväkodin arjen toimintaan tai lapseen liittyviin asioihin. Vuorovaikutus huoltajan ja kasvatajan välillä toimii yhteistyössä ja osallisuudessa yhdessä.

Sosiaalipedagogisesta näkökulmasta osallisuuden ajatellaan olevan ihmisen ja yhteisön välinen vuorovaikutuksellinen käsite, missä tunne ja kokemus johonkin kuulumisesta koetaan merkityksellisenä hyvinvoinnille. Se nähdään ihmisen vuorovaikutuksena yhteisön kanssa. Tunne yhteisöön kuulumisesta ja vaikuttamisesta on tärkeää osallisuuden kokemuksen saamiseksi. Jotta ihminen kokisi osallisuuden mielekkääksi tulisi valta olla jaettuna niin, että ihmisellä on todellinen mahdollisuus vaikuttaa. (Nivala & Ryyänen 2019, 10,138.)

Osallisuus ja osallistuminen nähtiin muutamissa vastauksissa yhteneväisiksi. Huoltajat kokivat, että osallistuminen on heidän osallisuuttaan. Myös osallisuuden lisääminen annettiin osittain varhaiskasvatuksen harteille, jotta huoltajan osallisuus kasvaisi. Tunne osallisuudesta voi kasvaa, mikäli annetaan mahdollisuus yksilölle itselleen päättää halukkuutensa osallistua haluamallaan tavalla. Osa huoltajista koki, että haluaisivat vastausten perusteella enemmän yhteisiä hetkiä toisten perheiden ja varhaiskasvattajien kanssa, esimerkiksi erilaisten tapahtumien muodossa. Toisille heidän kokemuksensa osallisuuteen tällä hetkellä

oli riittävää, eivätkä he kaivanneet enempää. Osa huoltajista koki, että kaikki on hyvin juuri näin kuin ne ovat.

Vastauksissa oli mielestäni havaittavissa, kuinka osallisuus on erilaista eri yksilöille. Huoltajista osa koki osallisuuden riittäväksi ja toiset huoltajista toivoivat, että voisivat olla enemmän osallisia. Osallisuuden kokemus onkin henkilökohtainen ja osallisuutta on eritasoista. Mielestäni varhaiskasvatuksessa onkin tärkeää, että jokainen huoltaja voi osallistua itselleen ominaisella tavalla lapsensa varhaiskasvatukseen. Huoltajien osallisuutta kehittämällä voidaan kuitenkin saada selville lapsen tarpeisiin ja hyvinvointiin liittyviä asioita. Opinnäytetyöni teorian ja huoltajien vastausten perusteella mielestäni lämmin ja luottamuksellinen suhde kasvattajan ja lapsen huoltajan välillä edistää ja edesauttaa huoltajien osallisuutta varhaiskasvatuksessa.

6.3 Tulokset yhteistyön viitekehyksessä

Opinnäytetyöni kyselyssä toinen tutkimuskysymykseni liittyi huoltajien kokemukseen yhteistyöstä kuusamolaisen päiväkodin varhaiskasvattajien kanssa. Tarkentavana kysymyksenä yhteistyöhön liittyen pidin tärkeänä ottaa kyselyyn mukaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa olevat oppimisen osa-alueet, mitkä ohjaavat varhaiskasvatuksen henkilöstöä arjen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

Kyselyssä pohjustin yhteistyön käsitettä seuraavalla tavalla, jotta huoltajilla olisi mahdollisuus ymmärtää käsitteen takana oleva teoria sekä heillä olisi hyvä käsitys siitä mitä yhteistyöllä tässä kyselyssä tarkoitetaan: Yhteistyö on tärkeää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea huoltajia lapsen edun mukaisesti ja edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Yhteistyössä korostuu vuorovaikutus ja avoin luottamus.

Perheen ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kohtaaminen on tärkeää. Kohtaamisesta luodaan odotuksia ja toiveita tulevasta lapsen varhaiskasvatustaipaleesta.

Varhaiskasvattajien onkin tärkeää tiedostaa erityisesti ensimmäisen kohtaamisen merkitys yhteistyön ja vuorovaikutuksen kannalta. (Karikoski & Tiilikka, 2011, 79.)

Kyselyssä nousi esille, että huoltajien ja kasvattajien välitön suhde on merkityksellinen. Huoltajat kokivat, että kasvattajan ja heidän välisensä suhde perustuu luottamukseen. Kasvattajan kanssa voidaan keskustella huolettomasti arjen asioista kuin myös vaikeista ja haastavista asioista lapsen suhteen. Huoltajat kokivat, että välitön suhde muodostuu positiivisesta ja reippaasta ilmapiiristä aina kohdatessa.

Yhteistyössä tärkeänä osana on huoltajien ja kasvattajien välinen luottamus ja vuorovaikutus. Huoltajat vastasivatkin useassa vastauksessa, että varhaiskasvatuskeskustelut koettiin tärkeänä kanavana lapsen liittyvien asioiden jakamisessa. Pääsääntöisesti vastauksista korostui kuitenkin luottamus ja hyvä vuorovaikutus, mitkä ovat hyvän yhteistyön perusta.

Kuten teoria osuudessani aiemmin on todettu, vuorovaikutuksella ja yhteydellä toiseen ihmiseen on tärkeä merkitys ihmisen hyvinvoinnin kannalta. Vuorovaikutukseen liittyy vahvasti kuulluksi tuleminen sekä tarpeiden ja toiveiden julki tuominen. Kuulluksi tuleminen on tärkeää niin huoltajalle, lapselle kuin kasvattajallekin. Luottamuksen ja vuorovaikutussuhteen kehittyminen on tärkeää toisiin luotavan yhteyden kannalta. (Trogen 2020, 50–51.)

Huoltajat pitivät yhteistyön kannalta tärkeänä erityisesti päivittäisiä keskusteluja sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvää keskustelua. Osa toivoi, että lapsen vasu- keskustelua voitaisiin järjestää useamman, kuin yhden kerran vuodessa. Myös Kuusamon kaupungin arkityömenetelmiin kuuluvaa lapset puheeksi- keskustelua pidettiin tärkeänä yhteistyön kannalta.

Näin ollen varhaiskasvatuslain (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 5: 21.22.23.) velvoittama lapsen yksilöllisen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi laadittava varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä lapsen huoltajien kanssa, on tärkeä

osa varhaiskasvatuksen arkea. Teoria sekä kyselyyni saamat huoltajien vastaukset tukevat hyvin toisiaan ja korostavat vuorovaikutuksen ja keskusteluyhteyden tärkeyttä ja merkitystä huoltajien ja kasvattajien välillä.

Huoltajat kokivat, että päivittäisissä keskusteluissa, kuin myös varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa yhdessä huoltajan kanssa on noussut esiin hyviä keskusteluja lapsen vahvuuksiin ja haasteisiin liittyvistä asioista. Huoltajat kokevat, että varhaiskasvatuksen henkilöstö välittää aidosti heidän lapsistaan. Lisäksi huoltajat ovat saaneet mielestään hyvin tukea kasvattajilta vaikeissakin tilanteissa.

Ymmärrys varhaiskasvatuskeskusteluiden tärkeydestä korostui huoltajien vastauksissa. Osassa vastauksissa näkyi myös, se onko huoltajilla todellista tietoa, miten arjessa näkyvät yhdessä sovitut asiat keskusteluissa ja kuinka ne toteutuvat lapsen arjessa varhaiskasvatuksessa.

Kasvattajien aito kiinnostus lapsen tarpeita ja perheen elämäntilannetta kohtaan on tärkeää. Luottamus kasvattajien ammattitaitoon ja siihen, että he huolehtivat lapsesta lämmöllä ja ammattitaidolla varhaiskasvatuksessa. Vastausten perusteella huoltajille on myös tärkeää heidän lapsensa yksilöllinen huomioiminen.

On tunnistettava jokaisen lapsen ja huoltajan ainutlaatuinen yksilöllisyys ja yhteisöllisyyden ja yhteisön merkitys heidän hyvinvoinnillensa. Varhaiskasvatuksen kontekstissa jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen, hänen omasta kasvatusympäristöstään ja yhteisöstään huoltajien kanssa, on merkityksellinen. Sosiaalipedagogisessa näkemyksessä ajatellaan, että jokaisen yksilön ominaisuuksien tunnistaminen ja niiden tukeminen, kuin myös yhteisöjen ja yhteisöllisyyden nostaminen esille on tärkeää kasvu ympäristön ja hyvän elämän kannalta. Ihminen tulisi huomioida persoonana, ainutlaatuisena ja arvokkaana, sellaisena kuin hän on. (Nivala & Ryyänen 2019, 91–92.)

Kyselylomakkeessa yksi kysymys liittyi huoltajien kokemukseen siitä, kuinka heidän lapsensa varhaiskasvatusyksikkö tukee huoltajia lapsen kasvussa ja kehityksessä. Lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen on varhaiskasvatuksen kasvattajien jokapäiväistä työtä. Varhaiskasvatussuunnitelmaa noudattaen

lasta tuetaan hänen yksilöllisten tarpeidensa mukaan. Huoltajat kokevat, että kyseisessä kuusamolaisessa päiväkodissa henkilöstö tukee heitä ja rohkaisevat heitä lapseen liittyvissä kasvun ja kehityksen asioissa. Vastauksissa korostui varhaiskasvattajien antama tuki koskien lapsen yksilöllisiä kehitysvaiheita, esimerkiksi kuivaksi oppimisen suhteen.

Vanhemmilta vaaditaan kasvatustyössään paljon. Heidän tulee olla tietoisia omista kasvatustavoistaan sekä myös kasvatusajattelustaan. Heidän on tunnistettava erilaiset tilanteet ja osattava toimia niissä. Heidän tehtävänä on myös tunnistaa lastensa erilaiset tarpeet. Myös lapset asettavat erilaisia kriteerejä vanhemmuudelle nykypäivänä. Ihanne tilanteessa ideaali vanhemmuuteen haluaminen ja pyrkiminen voi viedä vanhempia oikeaan suuntaan, mutta pahimmillaan se voi rajata ja syyllistää vanhemmuutta ja perhe-elämää. Vanhemmuuteen voi ja tulee hakea apua, mikäli vanhemmat kokevat niin. Kun lapset ovat varhaiskasvatusikäisiä onkin varhaiskasvatus tärkeä tukija pikkulapsiperheessä. (Terävä & Böök 2022. ”Yhteistyö isien, äitien ja ammattilaisten kesken”.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja oppimisen osa-alueet

Yhteistyöhön liittyen halusin myös selvittää huoltajien mielipiteen varhaiskasvatuksen arjentoimintoihin liittyen. Huoltajat saivat valita 14 vaihtoehdon joukosta kuusi heille tärkeintä arjentoimintoa. Huoltajat pitivät tärkeinä mm. kasvattajien läsnäoloa, arjen perustaitoja (kuten pukeminen, riisuminen jne.) sekä tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä retkeilyä ja luonnossa liikkumista.

Varhaiskasvatukseen liittyy erilaisia oppimisen ympäristöjä. Nämä oppimisympäristöt sisältävät niin fyysisen, psyykkisen kuin sosiaalisen ympäristön. Huoltajien valitsemat heille tärkeät osa-alueet heidän lapsensa varhaiskasvatuksesta yhdistyvät kokonaisuudeksi näissä kolmessa ympäristössä. (Kuusamon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 13)

Arjentoiminnoissa korostuvat lapsen oppiminen ja kehittyminen ikätasolleen sopivalla tavalla. Huoltajat valitsivat yhdeksi tärkeimmäksi osa-alueeksi arjentoimin-

not. Varhaiskasvatuksessa on tärkeää, että lapsen fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen ympäristö tukevat lapsen kehitystä näissä arjentoiminnoissa. Ympäristön tulee olla suunniteltu niin, että lapsella on mahdollisuus harjoitella toimimaan omatoimisesti ikätasolleen sopivalla tavalla. Jokainen ympäristö antaa oman panoksensa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiselle arjentoimintoja ajatellen. (Kuusamon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 13.)

Kasvattajien läsnäolo ja vuorovaikutus sekä tunnetaitojen oppiminen ovat osa psyykkistä ympäristöä. Varhaiskasvatusympäristössä on tärkeää, että kasvattajat tukevat lapsen itsetuntoa sekä arvostavat arjen tilanteita yhdessä lasten kanssa. Jokainen arkinen hetki on oppimisen mahdollisuus. (Kuusamon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 13.)

Huoltajien näkemys sekä teoria kohtaavat myös näissä arjen toimintoja kuvaavissa osa-alueissa, mitkä huoltajat valitsivat tärkeimmiksi opinnäytetyöni kyselyssä. Huoltajat kokivat, että varhaiskasvatuksessa tunne- ja kaveritaitoja on opeteltu hyvin ja ne ovat tärkeitä. Myös leikki, luovuus ja liikunta arjessa koettiin tärkeiksi.

Huoltajien valinnat myös retkeilyn ja luonnossa liikkumisen suhteen nousivat neljän tärkeimmäksi valitun vaihtoehdon joukkoon. Kyseisen päiväkodin huoltajia yhdistää Kuusamon kaupungin strategiassa näkyvä rakkaus luontoon ja luonnossa liikkumiseen. Huoltajille ilmeisen tärkeää kyselyni perusteella on, myös leikki ja ulkoilu varhaiskasvatuksen arjessa. Kuusamon kaupungin strategian mukaan rakkaus luontoon ja lähimmäiseen sekä lähimmäisen kunnioitus luovat tunteen siitä, että tähän yhteisöön voin kuulua. (Kuusamon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 14).

Leikin avulla lapsi oppii varhaiskasvatusarjessa kasvun ja kehityksen ja oppimisen kannalta tärkeitä asioita. Leikin avulla voidaan opetella ja laajentaa sanavarastoa, mikä tukee ja rohkaisee lasta kielelliseen vuorovaikutukseen toisten kanssa. Myös kuunteleminen ja ymmärtäminen on tärkeää kielenkehityksen kannalta. Puheentuottamisen ja vuorovaikutuksen harjoittelun myötä lapsi oppii ilmaisemaan itseään. Näiden taitojen kartuttaminen onkin tärkeää varhaiskasvatusarjessa. (Kuusamon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 22–23.)

Arjentoimintojen harjoittelu ja itsestä huolehtiminen on tärkeää. Lapsi oppii leikin ja monipuolisen toiminnan tukemana oman kehityksen kannalta merkityksellisiä asioita. Myös liikkuminen, ulkona ja sisällä tapahtuu erilaisten leikkien tukemana ympärivuoden. Se sisältää ohjattua ryhmässä toimimista, mikä lisää lasten sosiaalisia taitoja sekä tukee lapsen vuorovaikutusta ja itsesäätelyä. Yhteistyössä vanhempien ja huoltajien kanssa liikunnan tavoitteena on innostaa lapsia liikkumaan myös vapaa-ajallaan erilaisissa ympäristöissä ja olosuhteissa niin ulkona kuin sisälläkin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 50.)

Huoltajien vastauksissa mainittiin myös perheille tärkeäksi yhteiseksi ajanviettavaksi ulkoilu ja liikkuminen yhdessä. Varhaiskasvatus tukemassa tätä perheille tärkeää arvoa näkyy teorian ja huoltajien vastauksien yhtäläisyyksissä. Varhaiskasvattajien tekemä työ päiväkodin arjessa on mielestäni tärkeä osa ja tuki liittyen perheiden yhteisiin arvoihin. Kun päiväkodin ja perheiden arvot kohtaavat, tukevat ne yhdessä lapsen kasvua ja kehitystä kokonaisvaltaisesti, niin kotona kuin päiväkodissakin.

Erilaisten monipuolisten toimintojen, kuten satujen, leikin, draaman, vierailujen ja mediasisältöjen avulla voidaan tutustua monipuolisesti erilaiseen maailmaan. Minä ja meidän yhteisömme tukee lasten vuorovaikutusta. Katsomuskasvatuksen yhteisenä kohteena voi olla lapsiryhmässä läsnä olevia uskontoja ja muita katsomuksia tai uskonnottomuutta. Sen tarkoituksena on lisätä kunnioitusta ja ymmärrystä sekä olla tukemassa lasten katsomuksellisen ja kulttuurisen identiteetin kehittymistä. Ihmettelylle annetaan aikaa ja mahdollisuuksia ja heidän kanssaan tulee miettiä ja pohtia lapsia kiinnostavia kysymyksiä. Vanhempien kanssa on tärkeää tehdä yhteistyötä katsomuskasvatuksen liittyvissä kysymyksissä, ottaen huomioon jokaisen perheen arvot, katsomukset sekä tausta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 46.)

6.4. Johtopäätökset

Kyselyni tulosten ja teorian perusteella huoltajat kokivat osallisuutensa mahdollisena ja omat vaikuttamisen mahdollisuudet hyvänä. Huoltajat kertoivat vastauksissaan omin sanoin olevansa tyytyväisiä tilanteeseen. Osa huoltajista koki huoltajien olevan tarpeeksi osallisia, kun taas toiset olivat valmiita ottamaan osaa ja

olemaan enemmän osallisia. Näkemykseni mukaan jokaisella lapsen huoltajalla oli oma yksilöllinen tapansa osallisuuteen.

Huoltajat korostivat vastauksissaan vuorovaikutuksen merkitystä. Luottamus ja tasa-arvoinen kohtelu sekä keskinäinen kunnioitus kasvattajien ja huoltajien välillä loivat yhteisen päämäärän huoltajien osallisuudelle, lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi. Teorian ja huoltajien vastausten perusteella voidaan sanoa, että osallisuuden näkökulmasta huoltajien ja kasvattajien välillä vallitsee hyvä keskusteluyhteys, mikä on tärkeää tiedon jakamisessa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi.

Huoltajien kokemus yhteistyöstä näyttäytyi kyselyn tuloksissa pääosin positiivisena. Yhteistyön näkökulmasta huoltajat kokivat luottamuksen vahvaksi, mikä antaa syvyyttä kasvattajan ja huoltajan väliselle keskustelulle ja vuorovaikutukselle. Huoltajat kokivat, että uskaltavat puhua avoimesti lapseen liittyvistä haasteista sekä oppimisen kokemuksista. Kyselyni tuloksia ja teoriaa peilaten voidaan todeta, että huoltajien ja kasvattajien välinen yhteistyö sisältää kuulluksi tulemisen ilmapiirin, missä huoltaja voi luottaa kasvattajan ammattitaitoon sekä kasvattaja voi luottaa huoltajan tietoon lapsesta. Näin ollen tuloksissa on havaittavissa, että huoltajan ja kasvattajan välinen luottamus ja tieto lapsesta muodostavat yhdessä lapsen kasvua ja kehitystä loistavasti tukevan piirin.

Tarkoitukseni oli antaa huoltajille mahdollisuus ilmaista omia kokemuksiaan liittyen heidän osallisuuteensa ja yhteistyöhön tässä kuusamolaisessa päiväkodissa. Mielestäni kyselyni kysymyksillä ja huoltajien niihin antamilla vastauksilla oli suora yhteys teoriaan. Huoltajat kokivat ja tunsivat vastausten perusteella tulensa kuulluiksi. Myös ne huoltajat, jotka eivät varsinaisesti olleet itse aktiivisesti koittaneet vaikuttaa päiväkotiarkeen kokivat, että tulisivat kuulluiksi, mikäli he toisivat toiveensa ja mielipiteensä julki. Opinnäytetyöni yhtenä johtopäätöksenä voidaan pitää sitä, että huoltajien osallisuus kyseisessä päiväkodissa kulkee samaa polkua teorian kanssa.

Osallisuus on moninaista ja monenlaista. Yhteistyö perustuu vuorovaikutukselle. Erityisesti mielestäni tämä oli huomattavissa vastauksissa, joissa ei haluttu vastata yhteenkään avoimeen kysymykseen. Vastaja halusi kuitenkin olla osallisena kyselyssä, ilmaisemassa oman mielipiteensä monivalintakysymyksiin ja näin ollen vaikuttamassa näiden kysymysten lopputuloksiin. Vaikkakin suurin osa vastaajista halusi osallistua kyselyyn vastaamalla lähestulkoon jokaiseen kysymykseen ja kertomalla niissä mielipiteensä ja antamalla näin ollen oman vastauksensa vaikuttaa lopputulokseen.

7 POHDINTA

Lapsen hyvinvoinnin, kasvun, kehityksen ja oppimisen kannalta on tärkeää, että huoltajien ja kasvattajien välillä vallitsee luottamus ja avoin vuorovaikutus. Huoltajien osallisuus sekä yhteistyö varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Jotta kokemus osallisuudesta ja vaikuttamisen mahdollisuudesta syntyy, tulee kasvattajien huolehtia, että kaikilla huoltajilla on mahdollisuus tuoda esille mielipiteensä ja ajatuksensa heidän lapsensa kasvunpolusta.

Tässä opinnäytetyössä tutkimuskysymykseni olivat huoltajien kokemus heidän omasta osallisuudestaan päiväkodin arjen toiminnassa. Kokivatko huoltajat, että heillä on todellinen vaikutus mahdollisuus lapsensa varhaiskasvatusarjessa. Osallisuudessa tärkeitä elementtejä ovat jokaisen yksilön oma halu ja tapa olla osallinen. Kokeeko kyseisen päiväkodin huoltajat olevansa tärkeä osa heidän lapsensa varhaiskasvatusta. Huoltajien antamat vastaukset mielestäni täyttivät osallisuuden näkökulmasta tärkeitä osa-alueita.

Toinen tutkimuskysymykseni liittyi huoltajien kokemukseen yhteistyöstä heidän ja kasvattajien välillä. Myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa olevat oppimisen osa-alueet olivat osa opinnäytetyöni kyselyä. Oppimisen osa-alueet määrittelevät paljon varhaiskasvatuksen arkea, sen suunnittelua, toteutusta sekä arviointia. Yhteistyö kyseisessä päiväkodissa huoltajien ja kasvattajien välillä oli kyselyn vastausten perusteella luottamuksellista ja avointa. Vuorovaikutus on tärkeä osa yhteistyötä ja tulosten perusteella huoltajat olivat tyytyväisiä heidän ja kasvattajien väliseen vuorovaikutukseen.

Yksikään lasten huoltajista ei valinnut kuuden tärkeimmän arjentoiminnan joukkoon katsomuskasvatusta/yhteistyötä Kuusamon kaupungin seurakunnan kanssa. Kiinnostavaksi kysymykseksi mielestäni nousee, että olisiko joku huoltajista valinnut jommankumman, jos olisin ne eritellyt kyselyssäni omiksi vaihtoehdoiksi. Kokevatko huoltajat kuitenkin katsomuskasvatuksen ja uskontokasvatuksen perheiden omaksi asiaksi vai onkohan huoltajilla tietoa, mitä katsomuskasvatus varhaiskasvatuksen arjessa on?

Liitteessä 3 olen havainnollistanut tekemäni kuvion avulla opinnäyteyöni teorian ja huoltajilta saamieni vastausten perusteella oman näkemykseni huoltajien kokemuksesta osallisuudesta ja yhteistyöstä varhaiskasvatuksen viitekehityksessä. Osallistuminen lisää osallisuutta, yhteisöön kuuluminen on osa osallisuutta, kuin myös yhteisö itsessään lisää yksilön osallisuutta. Osallisuus on yksilön oma vapaus olla osallisena yhteisössään. Jokainen voi tehdä sen itselleen ominaisella tavalla. Tärkeintä siinä mielestäni kuitenkin on, että ihminen tuntee, että on merkityksellinen, että hän on tullut kuulluksi ja nähdyksi sellaisena kuin on. Liitteessä 3 tuon esille, kuinka käsikädessä osallisuus ja yhteistyö kulkevat varhaiskasvatuksen arjessa. Perustana luottamus, tasa-arvo ja kunnioitus huoltajan ja kasvatajan välillä sekä jaettu tieto lapsesta. Mikäli vuorovaikutus tässä yhteisössä on toimiva voi huoltaja, niin kuin kasvattajakin avoimesti keskustella lapseen liittyvistä kasvamisen, kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen osa-alueista. Jokaisen henkilökohtaisella tunteella omasta osallisuudestaan on merkitystä.

Mikäli vuorovaikutus on luontevaa ja hyvää, voi huoltaja kokea oman osallisuutensa lapsensa varhaiskasvatusarjessa merkitykselliseksi ja näin ollen hän uskaltaa ja pystyy tuomaan esille itselleen tärkeitä asioita liittyen lapsensa kasvuun ja kehitykseen. Tunne oman olemassaolon tärkeydestä on merkittävää ja lisää ihmisen hyvinvointia ja toimintakykyä. Kuulluksi tuleminen ja välittäminen on tärkeää. Tulee myös ymmärtää, että jokainen huoltaja on yksilö ja haluaa olla osallisena lapsensa varhaiskasvatusarjessa omalla tavallaan.

Matka tähän pisteeseen opinnäytetyön tekemisessä on ollut täynnä uusia ja mielenkiintoisia asioita. Erityisesti olen oppinut valtavasti osallisuuden merkityksestä ihmisen hyvinvoinnille ja toimintakyvylle. Kuinka tärkeää ihmiselle on kuulua itselleen merkitykselliseen yhteisöön ja elää haluamallaan tavalla vuorovaikutuksessa sen kanssa. Luottamuksellisen ja avoimen yhteistyön merkitys vuorovaikutuksessa toisten kanssa, on yhteistyön kannalta ensiarvoisen tärkeää.

Erityisesti olen tutkaillut omaa ajatteluani ja työskentelytapojani varhaiskasvatuksessa juuri huoltajien osallisuuden ja yhteistyön näkökulmasta. Tämän opinnäytetyön myötä taitoni lisätä ja edistää sekä kehittää huoltajien osallisuutta ja parantaa yhteistyötä huoltajien kanssa on kehittynyt paljon.

Koen, että tämä matka osallisuuden ja yhteistyön maailmaan on kasvattanut minua tulevaan ammattiini sosionomina. Koen, että osallisuus ja yhteistyö ovat erittäin tärkeitä käsitteitä myös muilla työkentillä sosionomin työkuvassa. Syventyminen aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen sekä ajatuksia herättävän keskustelun käyminen, niin varhaiskasvatuksessa kasvattajien kanssa kuin myös ohjaavien opettajien kanssa on ollut antoisaa. Uusien näkökulmien löytyminen avoimen keskustelun avulla sai minut löytämään erilaisia reittejä kohti osallisuutta ja yhteistyötä.

Käydessäni läpi opinnäytetyön prosessia suunnittelusta toteutukseen ja aina viimeistelyvaiheeseen on ollut opettavainen. Aika on ollut välillä kortilla ja yksin puurtaminen ei ole aina ollut herkkua, mutta ohjaajien ja esihenkilön sekä työka-vereiden antama tuki on ollut korvaamatonta.

Haasteita on tuonut ajankäyttö sekä tekninen osaaminen, mistä olen selvinnyt positiivisella ja sinnikkäällä asenteella. Olisin voinut rajat työni ainoastaan osallisuuteen ja yhteistyöhön ja jättää varhaiskasvatussuunnitelmassa olevat oppimisen osa-alueet pois. Koen itse kuitenkin oppimisen osa-alueet isoksi osaksi varhaiskasvatuksen arkea. Mielestäni ne ovat myös opinnäytetyöni osa-alue mikä on huoltajille varhaiskasvatuksen arjen kautta tutuin. Ehkäpä tästä syystä kyselyssä kaikki huoltajat olivatkin vastanneet oppimisen osa-alueisiin liittyviin monivalintakysymyksiin.

Erilaiset opinnot Lapin ammattikorkeakoulussa ovat luoneet minuun varmuutta sekä valaneet uutta tietoa ja taitoa tekemiseen. Erityisesti Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiokurssi oli hyödyllinen ajatellen opinnäytetyötä ja sen eettisiä valintoja. Sosiaalipedagogiikan sekä varhaiskasvatuksen opinnot yhdistettynä työhöni varhaiskasvatuksessa ovat yhdistyneet ajatuksissani lukemani teorian kanssa.

Kyselyssä saamani palautteen perusteella huoltajat kokevat, että opinnäytetyöni kaltaiset kyselyt ovat huoltajista hyviä tapoja ilmaista omia mielipiteitä. Toivottavasti tekemäni kyselylomake voidaan tulevaisuudessa nähdä mahdollisena ta-

pana selvittää huoltajien näkemyksiä sekä mielipiteitä. Näin ollen huoltajilta saadulla tiedolla voidaan kehittää heidän osallisuuttaan ja yhteistyötä varhaiskasvatuksessa.

Näiden opintojen Lapin ammattikorkeakoulussa ja tämän opinnäytetyön teorian myötä jatkossa haluaisin perehtyä erityisesti vielä lisää merkityksellisyyden tunteeseen, erityisesti työhyvinvoinnin näkökulmasta. Työntekijän kokemus osallisuudesta ja oman työn merkityksellisyydestä työyhteisölle ja työhyvinvoinnille. Se onkin toinen tarina sitten.

LÄHTEET:

Aaltola, J. 2018. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2, näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus

Eskola, J. 2007, (Teema) haastattelututkimuksen toteuttamisesta. Teoksessa L. Viinamäki & E. Saari (toim.) Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Helsinki: Tammi

Eskola J. 2018. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat: Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2, näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus

Hirsjärvi S. & Remes P. & Sajavaara P. 2009 Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Karikoski H. & Tiilikka A. 2011 Eheä kasvunpolku – haaste yhteistyölle. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (Toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus

Kuusamon kaupunki 2022. Varhaiskasvatussuunnitelma. Kasvatus ja sivistyslautakunta. Viitattu 27.12.2023

<https://www.kuusamo.fi/tiedostot/kuusamon-varhaiskasvatussuunnitelma/>

Nivala E. & Rynnänen S. 2019 Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Tallinna: Gaudeamus.

Nivala E. & Rynnänen S. 2013 Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. Viitattu 15.4.2023

<https://journal.fi/sosiaalipedagogiikka/article/view/122317/72652>

Opetushallitus OPH, Mitä on varhaiskasvatus, viitattu 27.8.2023

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>)

Pohjola A. 2007. Eettisyyden haaste tutkimuksessa. Teoksessa L. Viinamäki & E. Saari (Toim.) Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Helsinki: Tammi

Puusa A. & Juuti P. 2020. Laadullisen aineiston analysointi. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (Toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. E-kirja: Gaudeamus

Terävä J. & Böök M L. 2022. Moninaiset perheet ja varhaiskasvatus. Teoksessa M. Koivula, A. Siippainen & P. Pennanen-Eerola (Toim.) Valloittava varhaiskasvatus. E-kirja: Vastapaino. 2022.

Terävä J. & Böök M L. 2022. Yhteistyö isien, äitien ja ammattilaisten kesken. Teoksessa M. Koivula, A. Siippainen & P. Pennanen-Eerola (Toim.) Valloittava varhaiskasvatus. E-kirja: Vastapaino.

Isola A-M, Kaartinen H, Leemann L, Lääperi R, Schneider T. Valtari S. & Ketotokoi A. THL 2017, TYÖPAPERI 33/2017 Mitä osallisuus on?

Viitattu, 1.4.2023

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y

THL 2017, Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden periaatteet.

Viitattu 31.3.2023, <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johdaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet>

Trogen T. 2020. Positiivinen kasvatus. Jyväskylä: PS-kustannus

Turja L. 2011. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala E. & Turja L (Toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS- Kustannus

Tuomi J. & Sarajärvi A. 2009. Aineiston hankinta ja määrä laadullisessa tutkimuksessa. Teoksessa: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Tuomi J. & Sarajärvi A. 2009 Laadullisen aineiston analyysi: sisällön analyysi. Teoksessa: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Tutkimuseettinen neuvottelukunta julkaisuja 2/2023. Viitattu 5.2.2024

https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. Viitattu 21.1.2024, 11.9.2023 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, Viitattu 15.1.2024

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-2022>

LIITTEET:

Liite 1. Informaatiokirje

Liite 2. Kyselyn kysymykset

Liite 3. Kuvio osallisuudesta ja yhteistyöstä opinnäytetyöni pohjalta

Liite 1. Informaatiokirje:

Arvoisat päiväkodin lasten huoltajat

Tämä on informaatiokirje, koskien opinnäytetyötäni huoltajien osallisuudesta ja yhteistyöstä varhaiskasvatuksessa.

Olen Lapin ammattikorkeakoulun varhaiskasvatuksen sosionomi opiskelija, Emilia Korhonen. Työskentelen Kuusamon kaupungin varhaiskasvatuksessa. Toivon, että vastaisitte opinnäytetyötäni koskevaan kyselyyn huoltajien osallisuudesta ja yhteistyöstä liittyen lapsenne päiväkodin arkeen.

Tavoitteena on selvittää huoltajien osallisuutta toiminnan suunnittelussa, sekä yhteistyötä lapsenne päiväkodin kasvattajien välillä. Kyselyssä kartoitetaan perheille tärkeitä toiveita ja tarpeita koskien lapsen arkea varhaiskasvatuksessa. Osallistumalla sinulla on mahdollisuus olla mukana vaikuttamassa lapsesi ryhmän toiminnan suunnitteluun. Kyselyn tuloksia voivat lapsiryhmät halutessaan käyttää meneillä olevan toimintakauden aikana ja kehittää toimintaa tulevaisuudessa.

Kyselyn taustalla vaikuttaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja siellä olevat oppimisen osa-alueet, mitkä ohjaavat varhaiskasvatusarkea. Nämä osa-alueet ovat: kielten rikas maailma, minä ja meidän yhteisömme, ilmaisun monet muodot, kasvan, liikun ja kehityn ja tutkin ja toimin ympäristössäni. Varhaiskasvatuslaissa säädetään myös huoltajien osallisuuden merkityksestä varhaiskasvatuksen arjen suunnitteluun ja toteutukseen.

Kyselyyn osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Voitte vastata kysymyksiin omasta näkökulmastanne. Voitte vastata kaikkiin kysymyksiin tai vain haluamiinne. Kysely toteutetaan täysin anonyymisti, nimi- tai asuintietoja ei kysytä. Lomakkeessa kysytään lapsen varhaiskasvatusryhmä. Molemmat huoltajat voivat käydä vastaamassa.

Kyselyyn pääsette vastaamaan alla olevasta linkistä:

<https://link.webropol.com/s/paivakoti-kysely-2023>

Allekirjoittanut ei kerää henkilötietoja, joten näin ollen ainoastaan yhteyshenkilöni päiväkodissa on jakanut kyselyn Wilman välityksellä teille.

Kyselyn vastaanottajana toimii Emilia Korhonen. Vastaan mielelläni kaikkiin aiheeseen liittyviin kysymyksiin. Kysymyksiä voi lähettää osoitteeseen emilia.korhonen@edu.lapinamk.fi.

Opinnäytetyöni valmistuttua se julkaistaan theseus.fi – osoitteessa.

Yhteistyöterveisin: Emilia Korhonen, Varhaiskasvatuksen sosionomiopiskelija, Lapin ammattikorkeakoulu

Liite 2. Kyselyn kysymykset:

1. Lapsenne varhaiskasvatusryhmä

2. Millaiseksi koette yhteistyön perheenne ja lapsenne varhaiskasvatusryhmän kasvattajien välillä?

3. Valitkaa teille kuusi tärkeintä arjentoimintoa lapsenne varhaiskasvatuksessa. Halutessanne voitte perustella vastaustanne tekstikenttään.

* Aamu-ulkoilu

* Iltapäiväulkoilu

* Leikki

* Retkeily ja luonnossa liikkuminen

* Taidekasvatus (musiikki, kuvataide, kädentaidot)

* Päiväunet/päivälepo

* Tunne- ja vuorovaikutustaidot

* Kasvattajien läsnäolo ja vuorovaikutus

* Katsomuskasvatus/Yhteistyö Kuusamon SRK:n kanssa

* Kielen- ja puheenkehityksen tukeminen

* Hyvät tavat ja kohteliaisuus

* Kestävä kehitys ja ekologisuus

* Liikuntakasvatus

* Arjen perustaidot (ruokakasvatus, pukeminen, riisuminen, siisteys)

4. Miten lapsenne varhaiskasvatusryhmän kasvattajat tukevat teitä lapsenne kasvussa ja kehityksessä?

5. Kertokaa omin sanoin, mitä mielestänne on vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa?

6. Miten mielestänne toteutuu vanhempien osallisuus lapsenne varhaiskasvatusryhmässä?

7. Millä tavoin mielestänne voitte vaikuttaa lapsenne ryhmän toiminnan suunnitteluun? Otetaanko esimerkiksi ehdotuksianne/ mielipiteitänne huomioon toiminnan suunnittelussa?

8. Millä tavoin sinun mielestäsi vanhempien osallisuutta voisi kehittää lapsenne päiväkodin varhaiskasvatuksessa?

9. Millaisia ideoita sinulla olisi lapsesi ryhmän arkeen?

Liite 3. Kuvio osallisuudesta ja yhteistyöstä opinnäytetyöni pohjalta

Näkemykseni opinnäytetyöni tehdyn työn teorian ja kyselytutkimuksen perusteella osallisuuden ja yhteistyön merkityksestä ja niiden välisestä suhteesta varhaiskasvatuksessa.

